

nr.
16

KU
BIBL
1788

I

V

F

I

ORATIO,

Quam memoriae

VIRI

AMPLISSIMI, CONSULTISSIMI
ET CELEBERRIMI,

D. CASP. THEOD.
SUMMERMANNI,

UTRIVSQUE IVRIS DOCT. AC PROFESSORIS
IN ACADEMIA DVISBURGENSI SENIORIS
ET PRIMARII,

Die X. Februarii, Anno dō 1752,

EX AMPLISSIMI SENATVS ACADEMICI
DECRETO,

post peractas rite exsequias
in Acroaterio majore
habuit

IOANNES HILDEBRANDVS
WITHOFIVS,

Historiarum, utriusque Eloquentiæ, & Græcæ Linguae
Professor Ordinarius.

DVISBURGI AD RHENVM,

Typis IOAN. SEBAST. STRAVBII, Acad. Typogr.

(1752)

U. Schv 700:6

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DUSSELDORF

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DUSSELDORF

9118 664 01

VIRIS
ILLVSTRIBVS, AMPLISSIMIS
CONSVLTISSIMISQVE
SINGVLARI DOCTRINA ET DIGNITATE
EMINENTIBVS

D^{NO} IOANNI GVILIELMO
SVMMERMANNŌ,

OLIM IN ACADEMIA DVISBVRGENSI IVRIS
VTRIVSQVE DOCTORI AC PROFESSORI
PVBLICO CELEBERRIMO, NVNC VERO IN
ILLVSTRI AC SVMMO CAMERÆ IMPERIALIS,
QVÆ WETZLARÆ COMMORATVR,
DICASTERIO ADSESSORI
SPLENDIDISSIMO,

NEC NON

D^{NO} IOANNI HENRICO
SVMMERMANNŌ,

QVONDAM SIMILITER IN ACADEMIA
DVISBVRGENSI IVRIS VTRIVSQVE DOCTORI
AC PROFESSORI PVBLICO CELEBERRIMO, AC
DEINCEPS IN AVLA CASSELLANA PRÆCIPVIS
DIGNITATIBVS FVNCTO, NVNC VERO
SERENISSIMO AC POTENTISSIMO BORVSSIÆ
REGI IN REGIMINE CLIVENSI ET MARCANO
AB INTERIORIBVS CONSILIIIS, GYMNASII
HAMMONENSIS CVRATORI, NEC NON
CLIVENSIVM SCHOLARCHÆ
GRAVISSIMO,

JCH

FRATRIBVS GERMANIS,
MAGNI PARENTIS,
CVIVS HONORI ET MEMORIÆ HÆC
DICTA SCRIPTAQVE FVERVNT,
FILIIS EXCELLENTISSIMIS,
FAVTORIBVS ET AMICIS SVIS
DEBITA VENERATIONE
PROSEQVENDIS

CVM OMNIGENÆ PROSPERITATIS VOTO

HANC ORATIONEM,
TANQVAM PIETATIS ET OFFICII SVI
TESSERAM CONSECRAT

AVCTOR.

DEDI.

DEDICATIO.

Quanta Philænorum fuerit concordia fratrum,
Pro patria claram qui subiére necem,
Sedula miratrix meritorum cana Vetustas,
Laudibus attonitâ posteritate, canit.
Cur geminus Castor, geminus cur nomine Pollux
Audiat, haud unquam dignus uterque mori,
Et Veteres titulo venerentur sæpius uno,
Diversos norunt quos tamen esse duos,
Nemo, nisi nostris nimium peregrinus & hospes,
Fortassis poterit non meminisse, sacris.
Æmula Laus illud nomen facit, æmula Virtus,
Æmulus alterno pectore junctus Amor;
Mentibus & trepidis aliorum sæpe per orbem
His à Tyndaridis fratribus orta salus.
Illa salus toties bellis spectata Quiritum;
Illa tot in creperis rebus amica fides;

A 3

Seva-

Sevaeque Ventorum tumido procul agmina ponto,

Alba simul nautis stella refulsit, agens.

Dum fugiunt nubes, saxis agitatus & humor

Defluit, & pelago concidit unda minax.

Pulcra, nisi fallor, Vestrae pietatis imago:

Pulcra, nec eventu saepe probata nimis.

SVMERMANNIADÆ, Fratrum duo nomina, quondam

Deliciae Matris, deliciaeque Patris.

Ordinis & Vestri verè nova lumina, sacra

Dantia grande decus, grande datura Togæ.

Unde sibi miseri, sceleratos læpius ungues

Vulturis infandi questa caterva, Rei,

Unde laborantes dubiis in rebus oborta

Querere suppetias post mala posse putant;

Et sibi consilium promittere semper opemque,

Auxiliatricis maxima dona manus.

Pergite lucentem generosæ mentis & altæ

Promere tam mirâ dexteritate facem.

Pergite candoris, summæ virtutis, & artis

Plurima per populos signa relicta dare.

Et, scio, pergetis: nota est mihi gloria, notus

Ille carens maculis integritatis honor:

Ille laborantes miti pietate juvandi,

Ille retundendi crimina victa calor:

Magnaque tot studiis rerum collecta supellex,

Nullius & pravi conscia Vestra fides;

Judicioque gravi suffultum mentis acumen,

Nec delassatus nocte dieque labor,

Segni-

Segnities nullo Siren cui blanda veneno,
 Nulla Voluptatis retia dira nocent;
 Tantaque sedulitas, cujus PATER ipse stupendum
 Exemplar VOBIS, calcar & ante dedit.
 Hujus inexstinctas imitari pectore laudes,
 Et varias dotes creditis esse parum:
 Ni simul, Elysiis campis plaudente vel ipso
 Patre, decus tantum vincere cura foret.
 Ausus Alexander sic & virtute Philippo,
 Pellæus juvenis nempe præire seni.
 Ægea sic Theseus, sic Atrea vincere dictus,
 Rex Regum, titulis dux Agamemno suis.
 Pelea sic magnam major superavit Achilles:
 Sic veterem natus Jupiter ipse patrem.
 Aut, modò si priscis sociare recentia filo
 Carminis, & magnis jungere parva licet,
 Heinsius Heinsiadæ sic victus imagine vates,
 Grandisonam quamvis tractet uterque tubam.
 Hunc raptum tenui quoniam sermone Parentem,
 Magnaque præclari diximus acta Viri,
 Exiguum VOBIS, nullâ licet arte, libellum,
 Quo decet, officio consilioque damus.
 Illud amicitia, quâ me dignata fuerunt
 Aurea jamdudum pectora Vestra, genus,
 Ille favor mentis, simul & proluxa voluntas
 Amborum toties testificata mihi;
 Quaque gravis Genitor Vester, dignissimus ævo
 Cernere Nestoreos ulteriore dies,

*In loca me juvenem prius huc peregrina vocatum
 Complexus, nullo conciliante, fuit,
 Quæque foret memori jucundum plura referri,
 Officio stimulos addere visa meo.*
 VOS modò, quæ Vestra est bonitas, qui nobilis ardor
 Augendi quavis prosperitate bonos,
 Et studiis pretium statuendi rite, sacrisque
 Artibus Aonii Palladiique gregis,
 Dicere si liceat, mihi quam monstrastis amicam
 Sæpe voluntatem, continuate meis.
 Et simul has tradi tenues permittite chartas,
 Sinceræ veluti parva tributa manus:
 Gesta quibus Vestri memorantur magna Parentis,
 Non Styge, Lethéo non abolenda vado:
 Aptæ Senis tanti vivax extendere nomen,
 Et stimulos aliis addere luce suâ.

AVDI.

AVDITORES

*Omniū Ordinū & Dignitatum
Honoratissimi.*

Tandem illud evenit, cujus metu & formidine tam diu suspensi luctum ac acerorem hujus loci sollicitâ cogitatione præcepimus: Tandem lumen eximium, quod diuturno fulgore Athenæi nostri sacrarium collustravit, extinctum. Rebus videlicet humanis exemptus est Vir amplissimus CASPARVS THEODORVS SVMMERMANNVS, Jurisconsultus celeberrimus, non solum Collegii nostri & hujus Academiae,
B fed

sed universi etiam ordinis sui quaquaversum per Germaniam florentis insigne decus atque ornamentum, qui per annos quinquaginta duos, hoc est, ultra dimidium seculi, ac, si plerorumque mortalium fragilitatem recordamur, prope per integrum humanæ vitæ spatium hanc præclaram bonarum quarumvis artium & scientiarum officinam omnis humani divinique Juris doctrinâ locupletavit, & in ea quasi quendam mercatum non solum indigenis & inquilinis, sed omnibus etiam circumcirca commorantibus communem instituit; idque cum summa innumerabilium per tantam temporis diuturnitatem huc discendi causâ confluentium utilitate & applausu. Rara profectò ac summopere prædicanda felicitas tam diuturni fulgoris, inter mirificas rerum humanarum vices huic venerabili quondam, & concatenatis tandem laboribus fracto & exhausto Seni à benignissimo Numine concessâ. Singularis, Auditores, & eximia quædam prærogativa, paucissimis ubique per orbem terrarum mortalibus, in nostro vero collegio à conditâ Academiâ in hodiernum usque diem, præter solum hunc memorabilem Jurisconsultum, nulli tributa; non venerando quondam seni *Christophoro Friderico Crellio*, Theologo peregregio, proxime ad hanc felicitatem accedenti, non celeberrimo *Henrico Hulzio*, ejusdem olim in hac scientiarum palæstra facultatis & doctrinæ antistiti; non ulli etiam ceterorum hinc deinceps aliò translatorum, vel *Joanni Georgio Grævio*, vero suorum temporum Varroni ac Tullio, per tantum licet temporis spatium Duisburgensium, Daventriensium ac postremo Trajectinarum Musarum Sacerdoti, vel *Gerhardo illi Mastrichtio* nostratium pariter ac Bremen-

mensium ornamento singulari, vel ejusdem fratri *Petro Mastrichtio*, Theologo Scriptis frugiferis & religiosâ pietate conspicuo, vel *Gerhardo Feltmanno*, magni nominis ac plurimæ dignationis Jurisconsulto, vel cuiuspiam denique alteri quantum comperire potuimus, hic prius, ac deinde alibi quarumvis literarum & scientiarum Sacris operato. Ac præclarissimo quidem, de quo diximus, illi *Crellio* publici, ut ita loquar, muneris sui curriculum paulisper citra hanc metam substitit, cum ad quinquagenarium numerum ei in exornata Sparta pauci anni deessent, qui celeberrimo huic Jurisconsulto etiam superfuerunt. Vel sic tamen sæpenu-mero in votis habui, Auditores, ut duos hujusmodi viros egregios sibi ipsis etiam invicem per breve tempus olim cognitos, & universam Academiæ nostræ ætatem, integrum videlicet penè seculum, munerum suorum ambitu complexos, uno in loco congregatos alloqui, eosque velut oculatos testes de omnibus Academiæ nostræ factis interrogare licuisset. Accuratam sic certe & omnibus numeris absolutam totius, quo prope jam celeberrimum hoc Athenæum floruit, seculi historiam ex ipso certissimorum testium ore haberemus, qui omnibus rebus interfuerant, qui omnium ora vultusque conspexerant, omnium denique mores ingeniaque crebro usu & conversatione cognoverant. Quo enim anno sibi fatali in pertextenda hujus Sacrarum ab ejus initio historia desiisset *Crellius*, eodem scilicet millesimo septingentesimo celeberrimus noster *Sumnermannus* telam inchoasset, eamque ad nostra usque tempora oculatus & fide dignissimus testis deduxisset. Fateor sane, quæ mea est curiositas, & perpetua ab incunabulis di-

scendi cupido, hujusmodi me sermones non aliter quam Socraticos, aut Platonicae cenae delicias, avidissimis auribus imbibiturum fuisse. Quid enim dulcius, quam fenes audire loquentes, & praeteritorum temporum memoriam placida cum jucunditate refricantes? ut divino Ciceroni nostro hanc suavitatem tantopere in Catione suo majore praedicanti toto pectore & mea sponte de hac veritate convictus ipsaque experientia confirmatus semper adstipulatus fuerim. Qualem, o qualem ego me Vobis, beatissimi Senes, auditorem, quam plenum venerationis simul & amoris sine ulla malevolentia, si licuisset, quaesitorem praestitissim!

Ingratissimi itaque mortalium foremus, Auditores, nisi tanto tamque venerabili Seni ultimos hos in Academiis usitatos honores, ab antiquissimis quibusque gentibus aliquam humanitatem professis repetitos, solenni hac panegyri praestaremus, Jurisconsulto incomparabili, Doctore & Interprete Legum dexterrimo, Juris quondam sacerdoti sanctissimo, dictis, scriptis, actisque immortalibus per orbem eruditum celebrato, Viro praetera ac Collegae honoratissimo, per tantum temporis ac muneris sui maxima semper cum dignitate gesti spatium sacrosanctae huic scientiarum officinae, communi Matri nostrae, gloriam & fulgorem largito. Hanc vero dicendi provinciam unanimi Senatus amplissimi decreto ad me delatam quo minus pro tenuitate & ingenii penuria deprecarer, obstabat pietas, quam me Defuncto debere credebam ob prolixam voluntatem, qua me juvenem, Bomeliâ ad Vaholim, illustri Gymnasii moderamine illic per biennium fe-

rè

rè administrato, in hanc primo Academiam anno hujus seculi vigesimo vocatum, ac deinceps continuo profectus fuit; obstabat singularis favor & benevolentia, quâ me incomparabiles & omnia magna etiam in majus provehentes Paternæ laudis Heredes dignantur; obstabat denique muneris ipsius ratio, ne quæ tot aliis postremæ humanitatis officia sincero pectore semper præstitissem, huic summo Viro, cui talia præcipue deberi existimabam, denegasse viderer; quamvis pudor meus & verecundia nonnihil etiam volentem retardarent, nec ignorarem, quantâ cum difficultate conjunctum esset, de præclarissimo hujusmodi Jurisconsulto coram amplissima concione verba primo facere, ac deinceps eadem attentissimis quibusque lectoribus perpendenda exhibere. Malui itaque laudis, quæ ex eruditione & eloquentia, quam ejus, quæ ex pietate & officio nascitur, jacturam facere. Vos vero precor, Auditores omnium ordinum honoratissimi, ut brevi oratione præcipua, quæ nobis in his temporum angustiis innotuerunt, complexurum vestra benevolentia prosequi, & attentis auribus animisque pauca quædam & multis percipere non dedignemini.

Quantum ad perficienda hominum ingenia conferat natale solum, non una est inter eruditos, tam veteres quam recentiores, sententia. Sunt, qui in ea versantur opinione, habitum ingeniorum, eorumque dexteritatem ab ipsis dependere locis ac regionibus, in quibus auram vitalem primo aliquis hauserit. Non pauci contra reperiuntur, qui nullum hic discrimen agnoscunt, si omnia diligenter, & accurata examinis

trutina ponderentur; in Thraciâ etiam asperâ & montosâ quondam Orpheum, arbores saxaque dulcedine cantus sui & flexanimo carminum divinorum lepore trahentem, in eadem Democritum, summi nominis Philosophum, cujus respectu sibi reliquos omnes quintæ classis videri scribere non erubuit Cicero, inter barbaros, & sero, sicut vulgo dicebatur, sapientes Phrygas illum subtilissimum fabularum architectum & veteris sapientiæ antistitem, Æsopum, apud Scythas denique Anacharsin, ut ceteros hujusmodi prætereamus, genitum fuisse, dictitantes. Et profectò si verum amamus, nec vanis ineptisque anilium commentorum deliriis animum jejenum pascere volumus, omni ratione destitui confitebimur, quæ de tantâ harum vicinarumque regionum ac locorum differentiâ in producendis hominum ingeniis ad artium & scientiarum culturam idoneis tanto sæpe cum hiatu jaçantur. Neque enim nunc de extremâ nobis Cimmeriâ arctoo polo proximâ, quam nebulæ malusque Jupiter, ut Venusini Poëtæ verbis utar, perpetuò cum horridi frigoris asperitate urget, sermo est. In his vero populis & regionibus quin plus educationi & consuetudini, tum propriæ uniuscujusque diligentia, quam mutarum vallium montiumve, aut aëris efficaciam tribuendum sit, minime apud graves & sapientes rerum omnium cognitores in dubium vocandum esse arbitramur, facileque adduci possumus, ut illud arctè teneamus, & accurate, quoties usus ferat, defendamus: quicquid autem in uno alteroque huic vel illi homini populove defuerit, illud alio quodam naturæ beneficio, non sine admirandâ divinæ sapientiæ & bonitatis providentiâ, uber-

ubertim compensari; alacritatem & ingenium adesse aliis, sed constantiam & iudicium, bona profecto tam necessaria, se non satis ubique conspicienda præbere; quosdam momentaneo, &, ut ita loquar, desultorio quævis inveniendi acumine præ ceteris pollere, sed inventa poliendi & velut exasciandi dexteritate destitui, quæ dotes aliis tam largiter sæpe contigerunt; paucos ubique locorum & gentium, quibus utraque hæc bona à Deo immortalis tributa sunt, reperiri; reperiri tamen ubique, tantoque in majore honore, si reperiantur, sine livore ullo ac nigræ loliginis succo habendos atque prædicandos esse.

Patriam celeberrimus noster Jurisconsultus habuit Westphaliam, illam, inquam, Westphaliam, perpetuam primo Romanæ Germanicæque fortitudinis sub divo Augusto ceterisque Imperatoribus, inde à Drusi & Quintilii Vari tempore, arenam, ac deinceps sub Carolo magno, ejusque Successoribus non minus quam parentibus, Saxonicæ Francicæque virtutis palæstram, veram illam, veteremque ac genuinam Saxoniam ab omnibus eruditis eo nomine unanimiter commendatam; quam cur posteriori ætate nonnulli profecto nimis imperiti ac vitio creati rerum censores tam negligenter habere soleant, nullas utique deinceps æris aquæque veteris vicissitudines passam, aut alii cuiquam zonæ cælesti subjectam, vix, Auditores, intelligo. Veras tamen, non imaginarias aliquas causas, rejectis plebejis febriculosorum hominum scommatibus, inquirens, duas potissimum, easque tantum fortuitas circumstantias, tanquam veros ac genuinos minoris existimationis

mationis fontes, mihi deprehendisse visus sum; quarum una est, quod tota fere Westphalia ab extraneis & alibi commorantibus Principibus in provinciae formam redacta nullis jam longo tempore ingentium Magnatum aulis, aut certe raris & minoribus fulgeat, ac proinde quandam quasi simplicitatis, cerre non politae gentis speciem cincinnatis & comtulis illis censoribus referre videatur, altera, quod nimium vicina Belgio foederato omni commerciorum genere ad stuporem florenti, omnibus divitiis, luxu, & incredibili rerum quarumvis copia referto suae ceteroquin non contemnendae regionis oppositu, nescio quam existimationis jacturam, si ab imperitis hominibus comparatio instituitur, pati cogatur.

In hac igitur vere laudabili ac praecleara Westphalia, quae tantum eruditissimorum hominum globum, quae Buxtorfios, Meibomios, Rivios, quae Leunclavios, Buschios, Goclenios, Perizonios, Lampios, aliosque innumeros, centuplo majorem, quam quem Hermannus olim Hamelmannus de iis confecit, Commentarium postulantes, quae illustrissimos Fürstenbergios, Mallinkrotios, Rottendorfios, quae consultissimos Bœckelmannos, Meinderos, Potgiesferos, Klockios, quae innumerales denique alios omni humanarum divinarumque rerum scientiam celebratissimos protulit, in hac, inquam, tot praeclearorum ingeniorum fecunda matre, cujus etiam nos ipsos nunquam, donec sani erimus, poenituerit, natus est venerabilis quondam senex noster SVMMERMANNVS, & quidem *Unnae*, in celebri illo Comitatus, ut appellant, Marcani oppido,
Caroli

Caroli etiam quarti, Romanorum Imperatoris, coronatione quondam nobilitato. Patriam itaque urbem habuit eandem, quam Hermannus Alexander Roëllius, subtilissimus ille ac vere amabilis Theologus, & celeberrimi in Republicâ literariâ Dukeri cum hoc ipso SVMMERMANNNO nostro artissimo simul cognationis vinculo connexi, quosque meam quoque adolescentiam, cum in Belgio versarer, sua commendatione olim sponte & ultro omnes ornasse glorior, ortu suo & nativitate decorarunt; ut de illustri Daniele Wiemanno, Clivensis hujus Regiminis Cancellario, ibidem nato sciamus. Editus autem in lucem est præstantissimus Collega noster anno superioris sæculi septuagesimo quarto, hoc est, eodem, quo celeberrimus Halensium Jurisconsultus Justus Henningius Böhmerus, ante paucos annos defunctus, omnis præsertim Ecclesiastici Juris stator & antistes, vitalem hanc primo lucem hausisse narratur. Patrem habuit, Avumque ejusdem nominis SVMMERMANNOS, hunc Senatorem spectatissimum, illum vero ejusdem urbis Unnensis Consulem amplissimum, qui ex lectissima conjugē *Putteria*, defuncti Collegæ nostri matre, nobilissimæ in hoc tractu *Putterianæ* familiæ, præturis, consulatibus, aulicisque etiam deinceps dignitatibus eminentis progenie, plures non degeneres liberos, ac inter illos, præter celeberrimum hunc Jurisconsultum nostrum, etiam virum amplissimum *Joannem Thomam Summermannum*, antea potentissimi Borufforum Regis in Urbe & agro Iserlonensi Judicem & Causarum Patronum, deinde vero Serenissimi Principis Lowensteinio - Wertheimensis Cancellaria-

cellarium, similibusque apud Fuldenses muneribus cum laude perfunctum, procreavit.

His ille tam egregiis simul ingenuisque Parentibus in lucem editus quin à teneris, ut dicitur, statim unguiculis non solum domi honestè educatus, sed primis etiam literarum & sanctissimæ religionis nostræ rudimentis in patriæ urbis ludo literario decenter imbutus fuerit, quis dubitabit? Hoc autem tyrocinio deposito, cum jam quodammodo sine cortice natate, eosque scopulos, ad quos plerorumque adolescentum navicula in ætatis lubrico adhærescere solet, vitare posse videretur, missus est primum *Hammionam*, primariam illam præcipuamque tractus Marcani urbem, illustri Gymnasio conspicuam, quod jam dudum Abrahamus ille Gulichius, Guilielmus Momma, Gothofredus Colerus, Theodorus Niesius, Philippus Johannes Tilemannus, Adrianus Pauli, pluresque non incelebres optimarum disciplinarum doctores nobilitaverant. Profitebantur eo tempore in Hammomensium Athenæo Jus Romanum Vir amplissimus *Carolus Joannes Wortmannus*, serenissimo deinde Electori Brandenburgico ac postea Regi Borussiae Friderico I. ab interioribus consiliis in Regimine Clivenfi constitutus, Literas vero humaniores, Historias ac Philosophiam, præter Theologiam extra ordinem demandatam, venerandus *Albertus Schumacherus*, Bremensium postremo Theologus præstantissimus. His ducibus ac magistris se Noster statim summa cum diligentia ita applicuit, ut brevi temporis spatio non pœnitenda studiorum incrementa sibi fecisse videretur. Jucundiffi-

dissimum illud tempus, quod in politissimi *Schumacheri* disciplina transegerat, crebro fanè, nec sine exporretæ frontis hilaritate quadam prædicantem audivisse me recordor.

Decurso hoc stadio *Coloniam* se contulit, *Ubiorum* caput, *Romam* illam Germanicam, sub *Demonte* clarissimo Juris Professore, inceptam studiorum suorum telam continuaturus. Quia autem non ignorabat præter Romanum etiam publicum ac feudale, tum Gentium ac Naturæ Jus inprimis non modo utile ac jucundum, sed maximè necessarium esse, has vero scientias in Protestantium Academiis longè ut liberius, ita sincerius etiam & enucleatius excuti, sine rasorum & sacrificulorum, sua ulcera atrectari scaphamque vocari scapham non libenter audientium, & ad ipsius Pape Romani imitationem judicare de omnibus, de se neutiquam judicari volentium, tribunitiis etiam clamoribus, dum soli loquuntur, postulantium metu; difficillimas insuper & intricatas quæstiones, summi simul Imperii & Sacerdotii toties inter se collisi arcana tangentes, penitus ibi enodari, non diu sibi *Coloniæ* subsistendum credidit. Inde itaque se *Fenam* recepit, in cujus florentissimo Athenæo tum temporis præter alios viros præclarissimos, in omni disciplinarum ac studiorum genere certatim ad palmam contententes, inprimis eminebat illustris *Nicolaus Christophorus de Lyncker*, Jurisconsultus consummatissimus, ac deinceps ob ingentes maximorum meritorum laudes tam in vicinis aulis, quàm in ipsa Academia acquisitas in Nobilium & Sacri Romani Imperii Equitum Ordinem,

nem, nec non in aulicorum Confiliariorum Collegium, quod Viennæ præcipuas Controversias eò delatas tractat, à potentissimo Romanorum Imperatore adscitus. Hic jam in enavigando Jurisprudentiæ tam latè patentis Oceano vela sua latius expandere cœpit, omnesque diligentia nervos intendit, ut plurimarum rerum notitiam sibi compararet, ut quæ Syrtes & brevia in hoc pelago vitanda, quis cursus aliquando tenendus esset, tempestivè addisceret. Docebant jam tum etiam *Jenæ* privatim diversas Juris tam Romani quam Germanici partes *Henricus Ernestus Flaerkius*, summi quondam Jurisconsulti *Georgii illius Adami Struvii* gener doctissimus, nec non *Joannes Christianus Schroterus*, Ernesti Friderici filius, deinceps in publicum Professorum Collegium cooptatus; quorum utpote magis familiarium, & cuivis accedenti ac consulenti facilius patentium ductu & institutione frui posse, imprimis sibi utile ac profuturum præstantissimus **SVMERMANNVS** noster existimabat, ac reapse deprehendebat.

Dici non potest, Auditores, quantos progressus his adminiculis suffultus fecerit, quanta rerum utilissimarum copia & ubertate brevi tempore pectus suum inundaverit, quam variarum in Jure quæstionum ac controversiarum notitiam, easque simul expediendi, aut alia etiam sibi invicem obstare & contradicere visa conciliandi facultatem paulatim haurire ceperit.

Nondum ardens illa fitis ut plura cognoscendi, ita alias quoque Academias perlustrandi in novello hoc
Juris

Juris sacerdote sedata erat. Paulo ante *Halæ Saxonum* nova optimarum artium & disciplinarum officina à Brandenburgico Salomone, Friderico, erecta fuerat, vocatis eò undecunque præcipuis ferè in qualibet scientia Viris, quos alibi vel pietas quædam singularis simulque ingeniorum præstantia, vel laudabilis eminenti libido cirratis doctoribus invisos reddiderat, aut sine causa suspectos. Inclaruerat ibi tum temporis præcipue *Christianus Thomafius*, Jacobi, viri ad unguem facti, filius, non solum Jurisprudentiâ, sed etiam omnium pene scientiarum genere & fruge refertus, ac simul Socrates quidam Germanicus. Eminebat ibidem summæ eruditionis & gravitatis Jurisconsultus, ac redivivus quidam Papinianus, *Samuel* ille *Stryckius*, dignissimus Joanne Brunnemanno, religioso Jurisconsulto, gener, huc tandem ex Viadrina Academia translatus, cujus domus Dodonam quandam aut Delphos, unde à longe disfitis trans maria etiam ac terras quædam velut Oracula petebantur, repræsentabat. Excellebat ibidem, ac singulari perspicue docendi dexteritate pollebat *Joannes Franciscus Buddeus*, insignis deinceps Jenensium Theologus, tunc vero Halæ Saxonum præter alias scientias etiam Jus Naturæ enodare solitus. His itaque summis artificibus, quibus majores ac magis idoneos nusquam invenire, aut etiam spe sua votisque concipere potuisset, se penitus ille exasciandum præbere; horum auxilio, si quid asperum incultumque in animo residebat, magis magisque levigandum & poliendum curare; his ducibus denique, velut *Helice* quadam aut *Cynosura*, fulgentissimis nempe fide-

ribus, in cōficiendo hoc longinquo per vastum Juris Oceanum itinere diligenter uti.

Satis jam, fatis amplam, Auditores, sibi theoreticæ, ut appellant, eruditionis supellectilem collegisse videbatur SVMMERMANNVS noster, & constipatas in tot scientiarum Emporiis merces juridicas. Eas vero cum suo aliorumque emolumento vicissim exponere posse, nec emptorem speciosis oculiferiis circulatorum more decipere; hoc est, ad praxin, ut loquuntur, & publicam utilitatem omnia convertendi dexteritatem haurire, jam altera non levior cura incumbebat. Rectà igitur *Wetzlarian* iter suum direxit, ut in hoc supremo Juris Justitiæque foro sibi usum & facultatem omnia, quæ hactenus tanta aviditate in diversis Scientiarum officinis imbiberat, iterum commode dextreque, si occasio tempusque paterentur, expromendi compararet. Hic Scævolarum & Serviorum, hic Alfenorum, Labeonum, & Ulpianorum Responsa se quotidie audire & intelligere sibi videbatur; hic quidem non Manliana quædam edicta, aut Medorum & Perfarum leges cum abrupto rigore, & nonnulla atrocitate sæpe conjunctas, sed Oracula tamen summam æquitatem, sanctimoniam, & religionem præ se ferentia, & difficillimis quibusque tricis, ex sapientissimo divi Maximiliani primi Imperatoris consilio, sua certitudine & valore finem modumque statuentia, identidem sibi narrari gestiebat; hic ea quotidie legebat, publicæque luci recens exposita cognoscere festinabat, quæ in suum aliquando usum convertenda

tenda velut Palladium aliquod, aut Ancilia cœlitus delapsa venerabatur.

Accedebat peculiaris quædam felicitas, quæ præstantissimo & in flore ætatis tum versanti SVMMERMANNNO nostro, cum in ea Urbe, tot Paulorum, Scævolarum, & Papinianorum domicilio, commoraretur, contingebat, ut illustri & excellentissimo Viro, tum similiter Juveni & ibidem subsistenti, *Ludovico Ottoni, Nobili Domino de Plotbo*, tot avitarum imaginum & cerarum multitudine fulgenti, & non solum ob ultimam generis vetustatem, sed ob mirificum etiam omnia cognoscendi & perquirendi ardorem memorabili, ac postea in aula Sacræ Regiæ Majestatis Borussiae Administro Status intimo, commode innotesceret, ejus etiam sibi benevolentiam singularem crebra consuetudine, & summâ quorumvis officiorum testificatione compararet. Huic ille cum insignem dexteritatem suam atque diligentiam probasset, auctor ipsi fuit suasorque Vir iste generosissimus, ut suam de publico bene merendi cupiditatem, & acquisitam tot eruditibus itineribus doctrinæ copiam non extraneo cuidam Principi, sed Domino suo legitimo, Brandenburgico Heroi, consecraret, eumque in finem se *Duisburgum* nostrum conferret, eo ipso tempore quadam Jus docentium penuria laborare visum, cum præter *Guilielmum Crusium*, paulo post aliquoties memorandum, incredibilis diligentia & doctrinæ Antecessorem, ac virum integerrimum *Joannem Mauritium Crellium*, nullus esset, qui Juventuti tum valde copiosæ & ad hæc Sacra anhelanti necessarias pluresque dapes instrueret.

Hoc

Hoc itaque consilio primâ vice in hanc Urbem celeberrimus Collega noster delatus est anno superioris seculi nonagesimo nono; utque tanto citius votorum suorum compos redderetur, hic tandem ultimam privatis suis studiis ac laboribus Academicis coronidem imponere voluit, scripta editaque dissertatione pereruditâ, & admorsos, ut dicitur, unguis sapiente, *de paritate Religionis in augustissimo Camerae Imperialis Judio observandâ*, quam cum Wetzlariensis Prytanei paulo ante relictâ veneratione adhuc plenus egregie publiceque ex more Veterum defendisset, ex hac ipsâ cathedrâ trigesimo mensis Martii, eodem, quem diximus, anno nonagesimo nono, utriusque Juris Doctor solemniter renunciatus est. Nec diu durabat, quin primum titulo Professoris Jus extra ordinem docentis coonestaretur, mox etiam eodem anno millesimo septingentesimo, quo celeberrimus *Crusius* obitu suo hanc Academiam contristaverat, in ejus locum Ordinariorum numero, cum annum ætatis vigesimum sextum ageret, infereretur.

Ab hoc itaque anno in hodiernum usque tempus ultra dimidium seculi per annos nempe quinquaginta duos publicus & consummatus utriusque Juris Interpres in hac Academia fulsit, nunc obito tam longo munere feliciter, etsi non sine gravissimo dolore nostro defunctus. Videtis, Auditores, & facile etiam sine me monitore intelligitis, quantum commodi, quantum honoris, famæ denique & celebritatis quantum, non solum huic Academiae, & Urbi universæ, sed toti simul regioni, imo tot tamque præclaris longe lateque
cir-

circumjacentibus Provinciis ac tractibus attulerit, cum numerosam suam pubem huc ad tantum Doctorem, velut ad commune quoddam oraculum ex domestico suo tripode non solum responsa omnibus in re dubiâ consulentibus & sciscitantibus dare, sed Justinianis illis etiam novis, ut aliquando paria, aut non multo minora facerent, viam munire & indicare consueverunt, cum summa alacritate & boni successus expectatione ablegarent.

Priusquam vero de præclaris tanti Viri, tam grandævi Senis in hanc Academiam, atque adeo in feram quoque posteritatem meritis plura quædam verba faciamus, pauca de domesticis ejus rationibus non prætermittenda videntur. Postquam per quadriennium in administrando munere suo animadverterat, quam grave ac molestum sæpe esset, cœlibem diu aut ad longinqua aliorum cœnacula non sine magno temporis dispendio discursare, aut œconomicis tricis implicari, animum adjecit ad rem uxoriam. Nihil autem consultius, & è re sua magis fore credebat, quam uti conditione lectissimæ & omni Virtutum ac Gratiarum dotibus ornatissimæ Matronæ, *Idæ Sophiæ Nisiæ*, ab eodem celeberrimo quondam Antecessore suo *Guilielmo Crusio* relictae Viduæ, non minus adhuc ætate, quam Majorum suorum & propinquorum genere ac dignitate florentis, *Caspari* videlicet *Henrici Nisii*, Jurisconsulti & in Bochumensi Satrapia Judicis integerrimi filia, *Henrici* vero *Nisii*, Viri excellentissimi, & Regimini Cliveni à sanctioribus Consiliis quondam constituti neptis, ut & per Matrem, sanctissimam fœminam,

D

nam,

nam, viri celeberrimi, totoque erudito orbe ob innumera scripta limam redolentia decantati *Antonii Deusingii*, origine Meursensis, sed apud Harderovicenos primo, ac deinceps apud Groningenses publice in Academia tam Medicinam, quam propemodum omnes Philosophiæ partes cum summa laude professi, post obitum etiam in *Hermanno Deusingio* filio & præclarissimæ hujus *Nisiæ* nostræ Cognato, similiter tot variarum disciplinarum & studiorum monumentis celebrato, redivivi; ne de *Theodoro Nisio* in Gymnasio Hammonensi Jurisconsulto quondam celeberrimo quicquam addamus. Contigit hoc anno hujus seculi quarto, die quinto Decembris. Ex eo tam felici matrimonio duos insignes Jurisconsultus Noster reliquit Filios, non solum paternæ laudis atque eruditionis ex affe heredes, & ambos unà cum præclarissimo Parente suo per aliquot etiam annos in hac Academia Jus publicè non sine maximo honore professos, sed deinceps pro meritis ad summos honorum atque dignitatum apices, quos in hoc studiorum genere quisquam sperare aut optare possit, tanto cum omnium bonorum applausu, quanta cum Parentis lætitia evehctos, Viros prænobilissimos, scriptisque pariter ac factis, si nobis, quæ verissima sunt, sine modestiæ læsione profiteri liceat, summam integritatem & in maximâ dignitate nativum candorem spirantibus sibi omnium venerationem conciliantes, JOANNEM GVILIELMVM, & JOANNEM HENRICVM SVMMERMANNOS, illum in summo & imperiali Dicastrio Wetzlariensi, magno illo Areopagitarum, aut potius gravissimorum seculi nostri Amphictyonum concilio,
Ad-

Adfessorem splendidissimum, hunc vero post gestos etiam prius in Aulâ Cassellanâ præcipuos honores, in Regimine Clivenfi Serenissimo ac Potentissimo Regi nostro ab interioribus Consiliis constitutum, commendante & suadente summo seculi nostri Cyneâ, magno illo Cancellario, illustrissimum COCCEJORYM nomen, extendendis ac colendis omnium tam sacrarum quam Civilium scientiarum finibus jamdudum fatale, prorsus æternum & immortale reddente, & ut omnia brevi veterum Romanorum formula complectar, Regis Amico.

Tales tantosque procreasse Filios, eosque ab ipsis incunabulis omni virtutum & eruditionis generi adfuecisse, eorundem perpetuam etiam in tristi ac solitario Viduitatis statu gessisse curam, nullis unquam, quæ à maxime sollicito parente exspectari possunt, pepercisse vigiliis, nullis sumptibus, quis non laudat? quis, inquam, non ex eo Genitorem agnoscit summis in cælum laudibus jure meritoque evehendum? Uxorem enim tantopere commendatam, tot virtutibus, tot corporis animique dotibus ornatam, post diuturni morbi languores enaciatam amisit celeberrimus SVM-MERMANNVS anno hujus seculi decimo nono, die vigesimo quinto Novembris, ætatis ejus anno quinquagesimo primo, matrimonii vero decimo quinto. Ab hoc tempore in solitario vitæ statu suorum amore confenescere, quam injustam, ut vetus adpellat poëta, novercam iisdem superinducere maluit.

Quod porro ad publicos Viri defuncti labores attinget, non solum scriptis, institutione domesticâ, &

verè concatenatis laboribus tempus suum utiliter trans-
 egit, & studiosæ Juventutis commoda pro virili auge-
 re ac promovere perpetuo connisus est, adeo ut fer-
 reæ cujusdam indolis esse videretur, sicut de Origine
 dicitur inter Veteres, de Casparo Barthio inter recen-
 tiores solet, sed crebro præter muneris sui partes et-
 iam in aliis rebus ad ulteriorem splendorem & emolu-
 mentum spectantibus Academiæ prodesse studuit.
 Hinc duplex illud iter totius Collegii nostri nomine
 Berolinum ad regiam aulam susceptum profluxit, pri-
 mò, cum anno hujus seculi decimo clarissimum *Ra-
 bium* ed jam profectum sequeretur, & præter alia
 bona etiam non pœnitendam tam sibi, quam simul
 omnibus Collegis annuorum reddituum acquireret ac-
 cessionem, posteris ac successoribus in perpetuum re-
 linquendam, deinde vero anno ejusdem seculi tertio
 & decimo, ut post obitum Friderici I. Serenissimi Bo-
 rufforum Regis funebri pompæ cum altero Collega
 Academiæ nomine legatus interesset. Magnificos hu-
 jus Sacrii Fasces sexies gessit, Decanatum vero suæ
 Facultatis tot vicibus, ut ejusmodi honorum numerus
 difficulter in his, quarum cancellis includimur, tempo-
 ris angustiis iniri possit. Visitationibus Academicis
 crebro non solum interfuit, sed illustres etiam Curato-
 res plerumque, instructo splendido convivali apparatu,
 tam ob dignitatem personæ, quam domicilii laxitatem,
 suppeditante, sicut oportebat, Academiâ sumptus,
 excepit. Ac ut notabilius quiddam adjiciam, Caro-
 lum III. Hispaniarum Regem, ac postea Sextum hu-
 jus nominis Imperatorem Augustum, anno hujus se-
 culi tertio, die decimo quarto Octobris unâ cum cete-
 ris

ris ac præcipue cum *Henrico Christiano Henninio*, celeberrimo, post interjectum doctissimum *Mascampium*, prædecessore nostro, salutatum ivit, forte tunc temporis, ut in Hispaniam se conferret, hanc urbem transeuntem, eamque nocturnâ mansione dignantem, quod eum mihi sæpe commemorasse memini. Eisdem *Henninio*, cum jam ipsa eloquentia obmutesceret, summâ cum pietate ultimum parentationis officium præstitit.

Scriptorum vero ipsius ac dissertationum monumenta ob elegantiam & utilitatem perpetuo duratura exstant non pauca, præter ea quorum jam mentionem fecimus; in quibus eminent *Regoræ*, seu pars prima Pandectarum, Commentarius sane multâ fruge & his quoque inprimis regionibus sæpe profuturâ refertus, Amstelodami, sicut titulus præfert, anno hujus seculi decimo septimo editus, & ab Actorum Lipsiensium Concinnatoribus merita sane laude eodem anno publice mactatus. Exstant & alia five Opuscula five Dissertationes, quales sunt nempe *de Injuriarum & famosi Libelli vera indole & effectu*; nec non *de veris matrimonium dirimentibus causis*; porro *de Præsentia Regia*; ut & *de vera ac genuina Jurisdictionis Municipalis indole*, quarum priores duæ anno hujus seculi tertio, posterior autem vigesimo secundo hic Duisburgi lucem adspexit. Nec prætereunda videtur controversia, non illa quidem hostilis & gladiatorio animo, sicut cerebrosis mirmillonibus, aut tunicatæ plebi mos est, agitata, sed acris tamen & fatis dentatis chartis exercita, cum *Joanne Merckero* sacrorum oraculo-

rum apud Assindienses Interprete ei nata. Vir ille non indoctus quidem, sed ut falcem in alienam sepe messem injiciens, ita nimis rigidus aliorum censor, ejusmodi somniis, quæ nunquam in actum deduci possunt, semet oblectabat, aliis verò negotium facebat. Inprimis ingentes controversiæ cum toto Senatu Assindiensi agitatae, & sub nomine *Actorum Essendiensium* Mulhemii ad Rhenum publicæ luci expositæ illud confirmant. Idem paulo ante toti propemodum Jurisprudentiæ ejusque methodo in causis forensibus usitatæ dicam scripserat, adeo ut has ipsas fere totas abolendas, & ex usu generis humani exterminandas censere videretur. Sui itaque officii credidit esse præcellentissimus Jurisconsultus noster, austero huic & minus perito rerum censori non modò *Dissertationem pro defensione Causarum forensium* opponere, ad quam in hoc Acroaterio ventilandam ipse *Merckerus* Assindio invitatus se revera hic præsentem stitit, & sua argumenta publice produxit, sed integrum deinceps quoque *Librum vernaculo sermone conscriptum* hic Duisburgi anno hujus seculi quarto in lucem edere.

Tot igitur tantisque laboribus Academicis feliciter expediendis, tantæ tamque immensæ Actorum privatorum ac publicorum moli perlustrandæ, excutiendæ, dijudicandæ quo pacto hic Vir per dimidium seculi & ultra sine detrimento valetudinis suffecerit, nec onus Ætna gravius sibi incumbere senserit, nonne, Auditores, mirandum est? Quid enim? vobis in memoriam non revocem, huic uni jam ante biennium contigisse, quod paucissimis mortalium alibi, in hac vero Academia

mia

nia hæcenus nulli concessum, ut Jubileum, hoc est, quinquagesimum muneris sui in hoc Athenæo tam feliciter administrati annum sanus valensque, nobis omnibus lætis ac gratulantibus, celebraret? cujus tantæ felicitatis memoriam ego tunc ipsemet in Relationibus quavis hebdomade hic Duisburgi inprimi edique solitis non immerito conservandam esse statui, adductis etiam aliis similium virorum exemplis oppidò paucis ac notatu dignissimis. Ab hoc tempore adhuc per biennium vixit senex clarissimus, viribus quidem minime prostratis, sed tamen ante annum fere paulatim languentibus & imminutis, dum pedum infirmitate magis laborare, & sensim ut ingressu, ita quoque voce debilior fieri videbatur, donec præterito die Jovis, ultimo & letali malo, catarrho corripereetur, cujus tanta fuit vehementia, ut ante quadriduum, quinto die Februarii, hora matutina quinta tandem naturæ debitum solvere cogereetur, semper mentis compos, teste, quem media nocte advocandum curaverat, Viro plurimum reverendo, moribundi Senis animam ex luteo ergastulo suo jamjam prorupturam ardentibus suspiriis & precibus Christo Liberatori commendante; nec ullo indicio inquieti pectoris aut animi perturbati edito. Constitutione corporis fuit robusta, ut præstantissimi Medici Collegæ nostri, quo usus fuit, verbis utar, unde raro morbis laboravit, nisi quod sæpius vehementissimâ colicâ afficeretur. Duobus autem ultimis vitæ suæ annis, licet sanus, debilior tamen fuit, sed paucis ante mortem diebus catarrho laboravit, cui accessit die quarto Februarii vehementissimus singultus, quod symptoma in morbis acutis magnum sæpe malum prænunciare solet,

Iet, quod & hic factum; nam vespertino tempore ejusdem diei subito Catarrho suffocativo correptus est clarissimus Senex tantâ vehementiâ, ut die Saturni, sive quinto Februarii, horâ, ut diximus, matutinâ quintâ, vi morbi oppressus è Vita discederet, vir sane omnium posterorum memoria dignissimus.

Ad indolem ejus vitæque rationem quod attinet, in loquendo erat plerumque tardus ac circumspectus, ut non facile, sicut dicitur, lineas transiliret, debitum cuius honorem prolixè contestans, nec minus libenter exhibens, sui etiam, ut oportet & hominem sapientem decet, minimè negligens, Academicæ vero publicæque dignitatis cum omnium nostrûm commodo singularis assertor defensorque strenuus; quæ vera gloria radices agit, & à posteris etiam commemoratur velut perpetua prædicatione digna; cum ficta omnis celeriter exarescat, & momentanei assentatorum plausus tanquam flosculi decidant. Suo sæpe exemplo comprobabat, quam pulcrum & decorum esset, non perturbari, aut vanâ formidine circumagi, nec tumultuantem de gradu dejici. Luxum qualemcunque per omnem vitam cane pejus & angue vitare visus est. Comotationibus etiam & conviviis, si quæ instituerentur, vel raro, vel postremo per magnum vitæ spatium nunquam interfuit; nec crebro in publico conspectus est; cum animus sibi sufficiens, & jam quavis æmulatione major tanquam emeritis stipendiis omnium cupiditatum secum esset, secumque viveret, paucis visis, paucioribus etiam, quorum me partem aliquam fuisse lator, postremo vitæ tempore admisis, nec quicquam

quam præter solam muneris & personæ dignitatem inter concatenatos & nunquam nisi brevissimo ante mortem tempore remissos labores curaret, sibi in solitudine soli relictus, omnibusque aliis venerabilis, ut mirum non sit, Virum maximam ætatis suæ partem, quæ plerisque tanquam fabula peragitur, ita consumentem nequaquam in extremo vitæ actu, inexcercitatorum histrionum more, corruisse, eademque illum constantia, eodem tenore, quo vixerat, cum annum ætatis septuagesimum nonum jamjam inchoaturus esset, decessisse.

Talem tamque insignem per tam multos annos in hac Academia habuimus Antecessorem, talem omnifimus Collegam, tali lumine, Auditores, orbati sumus, cujus gloriam & honorem pauci adæquare, felicitatem vero in omni vitæ genere, tum corporis animique firmitatem pauciores omnino sperare, paucissimi denique adipisci queunt; quæ tamen eadem ut omnibus bona fide contingant, optare & ex animo vovere debemus; nec ita facere ob mutuam humanitatis & benevolentiae vinculum, quo animi mortalium conglutinati tenentur, unquam, si pii erimus, desistemus. Inter eorundem verò aut similibus laborum socios pari laude ad immortalitatem tendentes ut id fiat, quanto majoris est æquitatis? Faxit modò divinum Numen, ut hac jacturâ castigati, quantum in tanto Sene lumen habuerimus, grati agnoscamus, eaque pietate nostra citius, ut ejusmodi damnum aliquo modo farciatur, ipsa hac calamitate, quam passi sumus, celestem clementiam & bonitatem ad ferendas nobis superpetias incitante, mereamur.

E

Menti

Menti sepe nocens prosperitas potest
 Dici longa, meri cui sine nubibus
 Portentosa nimis lætitiæ dies
 Vectigalia porrigunt.

Æstatis mediæ si populos calor
 Pulsis immodicus torret Etesis,
 Tabescunt homines, ægraque languido
 Marcent lilia stipite:

Balant triste greges & pecudes agris;
 Ipsum demta solet squamigerum genus
 Siccatis penitus fluminibus, licet
 Mutum, gaudia conqueri.

Quis nescit Samii tristia Reguli
 Olim fata, quibus Rex stupuit Phari,
 Fortunæ nimium credita lenibus
 Ortum ducere flatibus?

Quid curas igitur mentibus additas
 Lascivis toties, & nimis asperum
 FLEMUS sepe malum Threiciâ chely?
 Quid tristes hominum vices?

Adversis humiles erigimur. nisi
 Addant temperiem dulcibus acria,
 Bilem contrahimus, nec sativum novus
 Pervellit stomachum sapor.

Sis

*Sic est: vana sumus turba: fluentibus
Ex voto nimium rebus, amabili
Marcentes animi luxuriant bono,
Et quiddam vitii trahunt.*

*Spirantis Zephyri turgida prospero
Donec vela tument flamine, remiges
Et nautæ variis non sine jurgiis
Indulgent petulantia.*

*At cum triste minans dissilientibus
Æther intonuit nubibus, ad preces
Decurrunt miseri, vota que protinus
Placandis faciunt Diis.*

*Dum sub vite sedent, subque juvantibus
Siccant Isacida pocula ficibus,
Stulti monstra colunt, & vetitis suos
Infamant choreis avos.*

*Mox cum ludibrium gentibus accolis
Se debere vident & populis, quibus
Euphrates bibitur, quicquid & annuum
Antiquus coluit Syrus,*

*Jam demum capiunt, quale peregerint
Exundante leves undique Copia
Tempus: pace data divite, qualibus
Maectati fuerint bonis.*

*Quare fœmineis Cœlicolas nimis
 Quid sævos querimur gens ululatibus,
 Clades luctificas criminibus merens,
 Et forsam magis asperas?*

*Nostro magna choro vulnera sensimus
 A Dis facta quidem: vulnera, quæ die
 Vix longo coëant, vix hominum gravi
 Curentur penitus manu.*

*Mens sed grata parum, nec superùm memor
 Sic plectenda fuit, reddere pro sacro
 Cœli deposito quolibet ut pias
 Laudes disceret Ætheri.*

*Orandum tamen est Numen, ut addito
 Tam divi saniem mitiget ulceris
 Fomento, minuat Vindicis & novi,
 Hanc plagam relevans, ope.*

D I X I.

NOTE

N O T Æ

AD PRÆCEDENTEM ORATIONEM.

Pag. 5. lin. 6. *Cur geminus Castor &c.* Memorabile est tantam utriusque fratris Castoris atque Pollucis tam corporum quam animorum similitudinem Veteribus fuisse visam, tantamque concordiam, ut alter etiam alterius nomine simul indicaretur, & sic *geminus Castor*, nec non *geminus Pollux* diceretur, cum non unus aliquis eorum, sed ambo intelligendi essent. Rutilius Numatian. Itiner. Lib. I. §. 155. *Pande precor gemino placatum Castore pontum;* id est, utroque fratre simul Castore atque Polluce. Horat. Lib. III. Od. 29. in fine: *Tutum per Ægeos tuncultus Aura ferat, geminusque Pollux;* id est iterum, frater uterque Castor & Pollux; eorum enim si alba stella simul refulsisset, ventos concidere, & prosperam navigationem oriri spes erat, ut idem Poëta Oda XII. Libri primi testatur. Eadem quoque ratio est, cur *Castores* *πλειδωντιμῶς* dicatur, ut sub eadem appellatione simul Pollux comprehendatur. Æthicus in Cosmog. pag. 716. Edit. Gronov. de Tiberi loquens: *Insulam facit inter portum urbis & Ostiam civitatem: ubi populus Romanus cum urbis præfeco vel consule, Castorum celebrandorum causa, egreditur solennitate jucunda.* Et sic Plinius, Arnobius pluresque loquuntur, quorum loca ab aliis jam observata fuerunt. Confer. Theod. Sitzmannum ad Rutil. Itiner. Lib. I. §. 155. aliosque, si volupe est.

Pag. 10. lin. ult. *Gerhardo illi Mastrichtio*, & mox pag. 11. lin. 2. *Petro Mastrichtio &c.* Ea quæ de duobus his Fratribus, hoc Theologo, illo autem Jurisconsulto diximus, ita capienda sunt, videlicet eos in eodem munere Pro-

fessorio tam diuturnum quinquaginta annorum spatium non consumpsisse. Alioquin cum uterque ad extremam senectutem pervenerit, hinc satis constat, eos etiam plures annos in publicis muneribus transegisse quam quinquaginta, quæ tamen diversi generis, diversisque in locis ab iis administrata fuerunt; à *Petro* nempe *Mastrichtio* Santenæ, Tychopoli, Francofurti ad Oderam, heic Duisburgi ad Rhenum, ac postremo Ultrajecti, à Fratre autem ejus *Gerbaro* in hac primo Academiâ, ubi jam anno c1o 10c LXIX Historiam atque Eloquentiam, ac mox Jus publice docere cœpit, & deinceps in Republicâ Bremensi, ubi anno c1o 10cc XXI. ad diem IX. Kal. Febr. octogesimum secundum ætatis annum ingressus decessit, testante Cl. Theodoro Hasæo in *Bibl. Brem. Class. IV. Fasc. VI. pag. 1091.* nec non eruditissimis Viris *Henrico Ikenio*, & *Hermanno Postio* in *Bremâ Literat. pag. 87.* De *Petro* vero *Mastrichtio* consulendus est *Henricus Pontanus* in *Laudatione Funebri* ejus honori factâ, & anno c1o 10cc VI. Roterodami in lucem editâ, & inde quoque narrationis suæ momenta præcipua mutuatus *Vir doctissimus ac celeberrimus Joh. Christoph. Becmannus* in *Notitiâ Universitatis Francof. pag. 174. &c.*

Pag. 13. lin. 6. *Quæ tot aliis postremæ humanitatis officia &c. præstitissem;* tribus nempe in hac Academia quondam celebribus Theologis, *Joanni Christiano Loersio*, *Guilielmo Neubusio*, *Christophoro Rabio*, duobus Medicis *Gottlieb Ephraim Bernero*, & *Joanni Arnoldo Timmermanno*, Jurisconsulto vero præter hunc *Clar. SVMMERMANNVM* nostrum uni *Joanni Arnoldo Rulando*, quique primo mihi loco propter magnitudinem personæ merito nominandus fuisset, serenissimo quondam ac potentissimo Borussia Regi, *Friderico Guilielmo*, nec non illustrissimo Viro, ejusdem Status Regii Administro *Marquardo Ludovico Prinzenio*, in quos omnes Orationes funebres, aut Panegyrici sermones à nobis habiti hic publicis typis exscripti reperiuntur, in posteriorem etiam edita quondam Oratio deinceps Berolini cum aliis ejusdem generis Opusculis recusa est.

Hæc

Hæc propterea à nobis, eumque in finem, non alium, commemorantur, ut constet, unde uberior hujus Academiæ & ejus Actorum historia aliquando petenda sit. Is enim præcipuus ex mea quidem sententia horum actuum ac similium solennitatum usus est, etiam posteritati præcedentium rerum curiosæ profuturus, & luculentiorẽ aliquam materiam, si eam necessitas aut occasio requiret, suppeditaturus. De aliis lætioribus Panegyricis Orationibus, aut aliquam Eruditionis, Historiæ, Antiquitatis vel Philologiæ partem tractantibus, quia ad hunc censum non pertinent, filemus; quamquam & harum nonnullæ ad res Academicas nonnihil illustrandas sæpenumero faciunt.

Pag. 17. lin. 13. *anno superioris seculi septuagesimo quarto; &c.* Ne aliquis, qui Miscellanea Duisburgensia brevem ac compendiosam Professorum hujus Academiæ tunc florentium historiam in prioris Voluminis fasciculo primo pag. 121. & sequentibus complexa inspexerit, videritque defuncto SVMMERMANNO tunc adhuc viventi annum à Christo nato millesimum sexcentimum septuagesimum octavum velut natalem ibi pag. 129. assignari, propterea erroris aut negligentia nos arguat, is sciat, nobis post sedulam inquisitionem, certa que indicia rei narratæ deprehensa manifeste constituisse, illic errorem esse commissum, ac SVMMERMANNVM ad minimum quadriennio prius, ut in ipsa Oratione docuimus, in dias luminis auras prodiiisse. Certe etiam biennio ferè majorem Guilielmo Neuhufio jam supra ob aliam causam memorato nostrum fuisse beatum SVMMERMANNVM, ex illius Uxore, matronâ lectissima, hujus Cognatâ, me sæpius intellexisse recordor. Jam vero celeberrimum Neuhufium superioris seculi anno septuagesimo quinto, pridie Idum Aprilis in lucem editum fuisse, indubitato constat. Cetera nobis aliunde innotuerunt.

Ibidem 17. lin. 23. *nobilissimæ in hoc tractu Putteriana familiae, &c.* Ea maxime ex Otis Parergis Viri doctissimi

sumi

fimi Guilielmi Neuhufii, quondam in Gymnafio Hammo-
nenfi ac deinceps in hac Academia Profefloris celeberrimi
cognofci potefl, qui ex eadem quoque prognatam habuit
uxorem, ac proinde Cl. SVMMERMANNO noflro
propinquitatis olim vinculo connexam. Vide Libri citati
p. 567. & feq.

Ibidem lin. 28. *Joannem Thomam Summermannum,*
&c. Hujus Viri dignitates & fortunam ex ejusdem Neu-
hufii Oriis parergis, pag. 566. addidimus; qui etiam alibi de-
functi SVMMERMANNI noflri, & duorum Filiorum
ejus, nunc illuflrium Virorum, meritiffimas laudes ingenuè &
fuo more, id efl, ultro libenterque prædicat. Idem in hac
quoque Academia fummis in utroque Jure honoribus conde-
coratus efl. Cumque, ut ex Albo Candidatorum Juris per-
fpexi, octavo fere ante hujus Collegæ noflri, Fratris fui,
infcriptionem anno, in eo nomen fub Decano Joh. Mauritio
Crellio, die nempe X. Novembris Anni cIo Ioc xci ap-
pofuerit, inde apparet natu majorem fuiife.

Pag. 21. lin. 16. *huc tandem ex Viadrina Academia,*
&c. Scilicet poftquam prius magnus hic Stryckius per
triennium Wittebergæ publicè Jurisprudenciam docuerat eò
à Joanne Georgio III. Sereniffimo Saxoniae Electore, Fran-
cofurto vocatus. Memorato vero triennio iftic exacto tum
demum Halam mandato Friderici, Brandenburgici Electro-
ris, ac poftea primi Boruffiae Regis, in novam Academiam
difceffit, ut docet Joannes Chriftoph. Becmannus in Notit.
Univerf. Francof. pag. 225. Nobis enim in ipfa Oratione,
quam repræfentamus, ut habita fuit publice, placuit effe
brevioribus.

Pag. 25. lin. 23. *Anteceflore fuo Guilielmo Crufo.* De
eo confulendus efl vir multa eruditione fimul & nitore fer-
monis merito commemorandus Henricus Chriftianus Henni-
nius, publicus olim in hac Academia tam Medicarum quam
Humaniorum difciplinaram Doctor egregius, in Oratione
funebri *Crufoanae* memoriae ab eo habita, & heic Duisbur-
gi

gi circa finem præcedentis sæculi, anno nimirum cIo Iccc typis exscripta.

Pag. 26. lin. 26. *Antonii Deusingii, origine Meursensis, &c.* De Vita, fati, scriptisque ac meritis hujus Viri videndus est Auctor Libri, cujus titulus est, *Effigies & Vita Professorum Academia Groningæ & Omlantia*, pag. 213. & sequentibus. ubi etiam pag. 212. *Henrici Nisii*, quem Clar. SVMMERMANNI Uxor lectissima Avum habuit, nec non honoratissimæ *Kumpshoffiorum* familiæ eidem per affinitatem junctæ fit mentio, *Ludolphi* quoque *Oostermickii*, stirpe patriciâ non minus & antiquâ, quam virtute propriâ conspicui, publicis etiam in Ducatu Clivenfi muneribus, & Legationibus cohonestati, unde præter alias laudes etiam non exigua commoda in ornatissimam hanc *Nisiam*, SVMMERMANNI Conjugem, ejusque primo parentes, deinde & in ipsius progeniem manasse didicimus. De *Hermann*o vero *Deusingio*, Antonii filio, parenti suo etiam multitudine scriptorum & πολυμαθία, tum nominis celebritate comparando, videatur Biblioth. Brem. Class. V. Fasc. V. pag. 925. ubi in Notis quoque adjectis similiter de Patre *Antonio Deusingio* agitur.

Ibidem lin. 10. *ne de Theodoro Nisio in Gymnasio Hammonensi, &c.* Hunc etiam ejusdem sive familiæ, sive, ut verisimilius videtur, gentis fuisse, ab iis, qui se rem eam perspectam cognitamque habere adfirmabant, scrupulo exempto mihi persuaderi passus sum. Erat is ceteroquin civitate Tremoniensis, & in Athenæo Hammonensi utriusque Juris ac Politices Professor meritissimus ac celeberrimus, anno superioris sæculi octogesimo primo jam defunctus, cujus memoriam Philippus Joannes Tilemannus dictus Schenck, tum in eodem Lyceo, uti postea in Marpurgensi Academiâ, Theologiam publice professus, posteritati commendavit, Oratione in ejus Obitum conscripta & ibidem editâ.

Pag. 28. lin. 20. *Decanatum vero suæ Facultatis tot vicibus, &c.* Ipsam Orationem quoniam, sicut habita fuit,

F

lectori

lectori representare maluimus, idcirco nihil in illa mutare placuit. Postquam vero deinceps paulo accuratius hanc quoque rem inquisivimus, patuit, Cl. SVMMERMAN-NVM nostrum decies & octies in Facultate suâ honore Decanatus functum fuisse, Prodecani quoque, ut appellant, vices rer gessisse, omni autem illo tempore ingentem Candidatorum numerum summis in Jure honoribus post consueta profectuum pericula ex Academico more facta condecorasse, quorum per varias Germaniæ regiones deinceps disperse multi jam ante ipsum Doctorem suum diem supremum obierunt, non pauci etiam hodieque supersunt, & tanti Viri dexteritatem, doctrinam ac in docendo perspicuitatem, præsertim si quæ ad usum forenses spectarent, non sine gratâ commemoratione agnoscunt, nonnulli etiam summis dignitatibus vel in cathedrâ Academicâ, vel in aulis Principum inter purpuratos fulgent.

Pag. 29. lin. 10. *Scriptorum vero ipsius ac dissertationum monumenta.* Præter ea, quæ jam recensuimus, etiam deinceps nobis sequentiâ innotuerunt. *Disputatio Juridica duplex exhibens vera Jurisprudentiæ præcognita.* Duisb. 1705. *Disputatio Paradoxa de Mero Magistratum Romanorum Imperio, & de illius atque Jurisdictionis Romane usu in Foris Germaniæ, potissimum vero in Camerâ Imperiali.* Duisb. 1712. *Dissertatio Juridica exhibens Dissentanea Cautioum & veram feriarum, diversorumque temporum indolem.* Duisb. 1714. *Praxis Juris Romani in Foris Germaniæ circa principium Judiciorum de in Jus vocando.* Duisb. 1714. 4to. Porro *De vera ac genuina Jurisdictionis Cameralis Indole.* Item, *De officio Magistratum & illorum, quibus mandatur Jurisdictio.* Ut & *Facies genuina Juris personarum & rerum.* Præterea *De Necessitate atque Utilitate Jurisprudentiæ in vita humana contra inique eam traducentes asserta;* postremo *De Validitate Actuum contra leges celebratorum.* De scriptis eristicis mox dicemus.

Pag. 30. lin. 17. *ipse Merckerus Assindio invitatus.* Vir ille pietatis, & religioni fervoris laude non videtur esse privandus,

vanus, etsi hic interdum parum consultus & nimis etiam au-
 fterus jure meritoque censeri queat, cui singularia quaedam
 dogmata accedebant partim falsa, partim intempestiva, &
 plebi indecenter ex publico etiam suggestu inculcari solita,
de Potestate civilium Magistratum circa Sacra, de Potestate
docendi absque prævia legitima Vocatione per homines facta, de
Sabbato ejusque jure, de studiis philosophicis juridicisque, & quæ
 erant hujus limilisque generis plura. Inprimis omni virium
 & nervorum contentione quorumvis conviviorum, quæ
 odioſo comestationum vel comotationum nomine traduce-
 bat, tum omnium, ut certe videbatur, Casuarum forensium
 ac litigiorum plenam abrogationem semel, ut dicitur, & in
 perpetuum factam urgebat, ipsosque Magistratus tam de ini-
 quitate quam impossibilitate posterioris hujus postulati præ-
 cipue conquerentes velut refractarios aut certe tergiversantes
 arcere Sacris non dubitabat. Natum hinc gravissimum in-
 cendium post frustra tentatam sæpenumero concordiam, re-
 sponſaque Juridica & Theologica ex variis Academiis & Di-
 casteriis incassum petita, non aliter quam exauctorato ipſo ha-
 rum barbarum auctore sopiri potuit. Omnia hæc latius in-
 telligi funditusque cognosci possunt ex amplo volumine,
 quod *Aëtorum Essendiensium* nomine Magistratus illius urbis
 Mulhemii ad Rhenum anno hujus sæculi sexto typis excrui-
 bendum ac in lucem edendum curavit. Hujus tanti incendi-
 i scintillæ etiam Duisburgum dispersæ erant. Nata enim hinc
 defuncto Clar. SVMMERMANNO nostro controversia
 cum Rev. *Merckero* primum dissertatione Academica, præ-
 sente & argumenta opponente ipſo Adversario, agitata,
 deinceps ulterius discussa hoc libro vernaculâ linguâ con-
 scripto, & typis Salsianis in lucem edito: *Anweisung des*
Ungrunds und Unzugs in der vermeinten Rettung der kurzen
und einfältigen Justiz, welche H. Johannes Mercker in Essen
ausgegeben; in einem an denselben abgelaſſenen Schreiben
vorgeſtellet. Duisburg 1704. in 8vo.

Ibid. lin. 23. *tanta tamque immense Aëtorum moli &c.*
 Hanc inprimis laudem defunctus Cl. SVMMERMAN-

NVS meruit retulitque, quod non solum variis ingenii & doctrinae monumentis inclaruerit, domesticae etiam studiose Juventutis institutioni ita sine ulla remissione constanter & pertinacissime incubuerit, ut se nullo unquam colore & praetextu inde abstrahi, nulla intercapedine retardari, nullo ne honestae quidem licitaeque recreationis titulo abripi siverit, sed etiam tantae, tam singularis & inusitatae in perlustrandis & expediendis omnis generis & gravissimi momenti Actis, sicut vulgo loquuntur, & jam Juvenalis ea vocavit, dexteritatis existerit, ut ferrei plane corporis & invictae naturae esse videretur. Nec dubito, quin plurima notatu dignissima Viri merita hinc commemorari possent, si temporis & rerum circumstantiae paterentur, ut omnia diligentius perquiri possent. Sed nobis inter tot tantosque labores alios, tum ceterorum occupationes aut remoras suffecerit, rem ipsam hoc tempore breviter attigisse, & quam nihil pervulgato Oratorum more loquuti sumus ostendisse.

Pag. 34. lin. 13. *Quis nescit Samii tristia Reguli &c.*
 Ut tandem incomtae Orationis & notarum tumultuario labore adjectarum perlustrationem aliqua mercede velut in gratiarum actionem Lectori compensemus, amceniore quadam coronide, si fieri potest, ut consuevimus, praesenti Opusculo finem imponemus. Verbis istis paulo ante citatis nos ad Polycratis, vetustissimi illius Samiorum sive Reguli, sive Tyranni, nimiam felicitate sua tandem in exitium dati misereque ab hoste interfecti historiam alluisse, satis unicuique patere existimo. Egit de eodem OVIDIVS NASO in eruditissimo suo, sed ob vetustissimas historias fabulasque ex ultima mythologia depromptas obscurissimo, ac propterea saepe depravato illo Opusculo, cui a ficto adversarii nomine titulus est IBIS. Sed is hodie illic nullus reperitur. Dicit enim credique ab expertis nullo modo satis potest, quam multa teterrime & desperata, ut in ceteris quoque elegantissimi illius Poetae Operibus omnibus, corrupta sint, quibus post longas & saepe iteratas meditationes adhibita in subsidium tot Variantium Lectionum undique constipatarum farragine, plenam integramque

gramque medicinam (præfiscini dixerim) sine omni temeritate attulimus. Paucis hic iterum exemplis ex incredibili multitudine, ut sæpius alibi jam fecimus, rem docturi sumus. **Locus OVIDII NASONIS in Ibide hic est V. 291. & seq.**

*Vel tua maturet, sicut Minoïa fata,
Per caput infusæ fervidus humor aquæ.
Utque parum miti, sed non impune Prometheus
Aërias volucres sanguine fixus alas.
Aut velut Etracides, magno ter ab Hercule quintus,
Cæsus in immensum projiciare fretum.*

Plura nonnulla ob majorem perspicuitatem & nexum sermonis adjecimus. Alterum vero distichon miserrimè corruptum & depravatum, ut multa in hoc Opusculo alia similiter à nobis restituta, sed nunc prætereunda. Nam primo exemplum Promethei infra V. 545. his verbis occurrit *Fixus & in duris carparis viscera saxis, Ut cui Pyrrha sui filia fratris erat.* Ubi Prometheus, Epimethei frater, pater Deucalionis, & Pyrrhæ patruus ita designatur, ut nulla dubitatio aut corruptionis suspicio possit oriri. Impossibile igitur est, ut Ovidius idem exemplum Promethei hic jam adhibuerit. Nam quod Aftyanax etiam bis V. 489. & 566. designatur, id jure factum, cum votum sive imprecatio mali plane sit utrobique diversa. Accedunt deinde multa alia in verbis his ipsis ingens loci ulcus indicantia. Non enim Prometheus à multis *volucris*, sed ab unâ aquilâ vel vulture laceratus est, nec sanguine pavit cum, sed visceribus identidem renascentibus. Porro quid volunt verba *non impune* vel de Prometheo, vel de Ibide? An Jupiter ob latam de Prometheo sententiam ultionem sentit, aut punitus est? Nam ad Ibin ipsum referri nequit, nisi insulsissime & contra totam de hoc inimico homine Nasonis sententiam. Vides omnia esse inepta & deplorata; unde mirandum est, Nicolaum Heinsum in merâ hac caligine tamen *miti* ausum esse refingere & edere pro *mitis*, ut in omnibus MSS. & ceteris Editionibus legitur. Et quam contortè ac coactè *miti sanguine* vult construi, confusâ comparatione cum imprecationis verbis! **Te-**

meraria hæc non minus quam vana conamina sunt in rebus plane ignotis, & locis minimè intellectis. Et tamen Clar. Burmannus hoc sequutus est. Idem Heinfius etiam legebat. *Vtque parum metuens sed non impune deorum*; quia *metuens* in uno MS. repererat. *Æquè frustra*; ut taceam, mutationem vocis *Promètheus* in *deorum* minime probabilem esse. Nimis tritum vocabulum est *deorum*, quam ut tanta mutatione potuerit in vocem *Prometheus* degenerare. Porro quis foret ille parum metuens deorum sine nomine? Dionys. Salvagnius hos duos versus plane censèbat esse delendos, ne Promethei exemplum bis occurreret. Hæc autem verè intolerabilis temeritas est, & regia ad ingentes corruptiones ac vetustissimorum dictorum jacturam via. At vide nunc nostram loci desperati restitutionem, ubi prius didiceris, in MSS. pro *sanguine fixus* exstare vel *arbore fixus*, vel hæc ultima etiam sic ab interpolatoribus exhiberi *sanguine pasce tuo*, imo à nonnullis etiam *corpore pasce tuo* temere obtrusum fuisse, quæ merito exhibenda sunt. Nota itaque *mitis* in MSS. esse, tum *arbore fixus* in Codice Sarravii. Emenda videlicet hunc locum capitaliter ita:

*Vel tua maturet, sicut Minoia fata,
Per caput infusæ fervidus humor aquæ.
Utque parum mitis Samiorum impune dynastes,
Aërias volucres arbore fixus alas.
Aut velut Etracides, magno ter ab Hercule quintus,
Cæsus in immensum projiciare fretum.*

Intelligitur princeps Samiorum, vel Regulus, vel, ut proprie tales dicebantur, Dynastes ille Polycrates, qui ab Oroëte Sardibus à Cyro Rege præfecto arbore suspensus & crucifixus est. Herodotus in Thalia, seu Libr. III. cap. 125. sic rem narrat: Ἀποκτείνας δὲ μιν ἐν ἀξίως ἀπηνήσιος Οῤοίτης ἀνεσάρωσε. Et mox ibidem: Πολυκράτης δὲ ἀνακρεμάμενος, ἐπέτελεσε πᾶσαν τὴν ὄψιν τῆς θυγατρὸς, hoc est: *Eum Oroites, quod indignum relatu est, postquam occidit, cruci suffixit &c.* Polycrates ergo suspensus omnem filie

lie

lia visionem explevit. Quid jam elegantius, convenientius, verius ullis cogitationibus fingi potest? *Impune* hoc fecit Oroëtes, quia nemo illum propterea punivit, nisi quod vindicta divina cum tamen postea hinc persecuta fuisse videatur, ut idem Herodotus deinceps indicat. Aptissimè etiam *parum mitis* dicitur ipse Polycrates, ut qui durior quidem tyrannus in cives suos Samios non fuerit, sed qui tamen obtinendæ dominationis & sibi soli vindicandæ causâ fratrem unum occiderit, alterum ejecerit. Idem Herodotus Libr. III. cap. 39. videndus est; ubi Polycrates ille Æacis filius dicitur, fratres ejus Pantagnotus & Syloson. Ibidem de incredibili ejusdem felicitate, nec non de amicitia cum Amasi Ægyptiorum rege videri potest, quam hic abrumpendam censēbat, quia post tantam Polycratis felicitatem videbatur singularis quædam infelicitas necessario deinceps secutura. Vox *dynastes* & *dynasta* optimis quibusque scriptoribus, ipsique Ciceroni de hujusmodi Principibus est usitata; cujus priorem syllabam esse brevem non modo hinc, sed etiam ex ejus origine ac naturâ ob vocem *δύναμις*, rectè jam alii nonnulli notarunt, locumque Senecæ Tragici in Thyeste *Ÿ. 605.* *Cuncta divinat metuitque casus pessimè olim corruptum* fuisse ab iis, qui vel *dynastas* ineptissime, vel *divitias* loco *re divinat* exhibebant. Et jam postremò vide aberrandi causam & facilitatem, dum ex *samior* (ultimis literis *um* obsequentes *im* in *impune* absorptis) fuit corruptum *sed non*, pro *Dynastes* vero *Prometheus* à semidoctis & bliteis illis librariis obtrusum. Creberrime contigit, ut obscuritas sive fabulæ cujusdam sive historiæ Librarios ad insignes errores perduceret, adeo etiam, ut interdum sani quoque ratiocinii in locis corrumpendis expertes fuisse videantur. Uno alteroque exemplo faciliore, sed tamen memorabili, prætermittis tot vulneribus vere Chironiis jam sanatis, illud comprobabo. Idem OVIDIUS NASO Tristium Libr. I. Eleg. IX. *Ÿ. 31.* sic canit:

*Quod pius ad manes Theseus comes isset amico,
Tartareum dicunt indoluisse Deum.*

Euryali

*Euryali Nisique fide tibi, Turne, relatâ,
Credibile est lacrimis immaduiffe genas.*

Fœdum hic iterum ulcus occurrit ac turpe, quod mox feliciter, ut spero, sanabimus. Agit Poëta de laudibus amicitiae & fidei, quæ etiam à sævissimis hostibus probetur. Addit, ut nunc ineptissime legitur, ipsum Tartareum Deum, sive Plutonem indoluiffe, quod Theseus comes Pirithoo amico suo ivisset ad manes. Quid hic est *indoluiffe*? Si latine volumus loqui, notat vel idem, quod succensuiffe, indignatum fuisse, plane contra mentem Auctoris. Sic Trist. Lib. II. V. 210. de Cæsare sibi irato ait: *Quem nimio plus est indoluiffe semel.* Et ibid. V. 292. *subibit, Pellicibus multis banc doluiffe Deam.* Et sic alibi sæpe: Vel, ut hic Interpretes forte se expedire tentabunt, id verbum idem notabit, quod commiseratum esse. Sed si notione istâ alibi non inusitatâ à nobis etiam hic capi deberet, unde Pluto ille, crudelis ac torvus, adeo repente mansuetus factus est, ut præ animi teneritudine ob visam Thesei sortem indolescere & querelas proferre cœperit? Itane vero? Imo later sceleratum ulcus facillimo modo tollendum. Nam Nic. Heinsius *num doluiffe*, Petrus Francius vero *obstupuiffe* divinans minimè audiendi sunt. In quatuor MSS. fuit *non doluiffe*; quod ab iis sic interpolatum videtur, qui alterius verbi absurditatem videbant. Sed hæc lectio etiam absurda est multis de causis, quas cogitari malo, quam à me prolixitatem vitante hic adscribi. Tantum dico, nullum hic ratiocinium esse sententiæ inferviens, quæ hæc sola est, ut ostendat Poëta, quanti fiat Amicitia etiam ab hostibus & ipsis tyrannis, ut eam honorandam, laudandam, & præmiis quoque interdum afficiendam censeant. Vide nunc restitutionem & veram & elegantem. Lege:

*Quod pius ad manes Theseus comes isset amico,
Tartareum dicunt hunc soluisse Deum
Euryali Nisique fide tibi, Turne, relatâ,
Credibile est lacrimis immaduiffe genas.*

Præ:

Præclarè sane & ex ipsius fabulæ fide. Theseus cum Piri-
thoo amico suo Proserpinam rapturo descenderat ad Inferos.
Sed extincto Pirithoo Theseus apud Inferos in vinculis de-
tentus manserat, donec adveniente deinceps Hercule Cerber-
um educturo iterum solutus, & simul cum eo ad homines in
terra viventes reversus est. Propterea jam Naso fictione
plane eleganti ac decora narrat, illud à Plutone idcirco con-
cessum fuisse Theseo tanto libentius, quòd introitum ad In-
feros ob solam amicitiam Pirithoi eò, ut Proserpinam rape-
ret, tendentis fuisset ausus. Hoc itaque factò probavit Plu-
to, quanti faceret fidem & amicitiam. Dixit verò *solvissè*
per diæresin Ovidius, ut Trist. Libr. II. v. 238. *evoluisse jocos*
in fine pentametri; Trist. Libr. IV. Eleg. VIII. v. 18. *Ne*
temerè in mediis dissoluuntur aquis. Fastor. Libr. II. v. 534.
Longamque imprudens exsoluisse famem. Epist. Med. v. 4.
Debuerat fusos evoluisse meos. Epist. Deian. v. 86. *Infan-*
tem cunis involuisse manum. Ubi confer ipsum eruditissimum
Nic. Heinsium. Sic etiam Tibullus ter quaterve *dissolvissè*,
dissoluenda, & *solvissè* scripsit per eandem diæresin. Ut vero
hoc loco vera scriptura *bunc solvissè* in falsam illam *indolvissè*
erat corrupta, sic loco paulo ante laudato Trist. Lib. II. v.
292, ubi legitur *Pellicibus multis banc doluisse deam*, in MSS.
aliis erat *indolvissè*; ut intelligas, ita plerumque peccari so-
lere. Adhuc absurdiori ratiocinio Librarii usi sunt in hoc
OVIDII NASONIS loco corrumpendo, Metam. Libr. IX.
v. 21. & seq.

Tantum ne noceat, quod me nec regia Juno
Odit, & omnis abest jussorum pœna laborum.
Nam quod te jactas Alcmenâ matre creatum;
Jupiter aut falsus pater est, aut crimine verus.

Loquitur Achelous annis ad Oeneum regem, cujus filiam
Deianiram petebat in matrimonium, quam eandem quoque
Hercules ambiens obtinuit. Mirandum est, manifestum &
turpissimum hujus loci mendum à nullo deprehensum, mul-
to minus sanatum fuisse. In præcedentibus v. 8. feliciter
Cel. Burmannus corrigendum censuit *fando pervenit ad aures*

G

pro

pro *tandem p. a. a.* sed hoc ulcus, quod longe majoris est momenti, & certiore tamen remedio, ipsis MSS. libris eò velificantibus, tolletur, latuit omnes. Achelous in prioribus alloquitur Oeneum, Deianiræ virginis parentem, in posterioribus autem ipsum rivalem suum Herculem. Ubi primò notanda est abrupta illa sermonis conversio ab Oeneo ad Herculem, nulla prius, ut fieri debebat, compellatione factâ. Sed majus est, quod reprehensionem meretur. Num Hercules se falsò jactasse Alcmenâ matre dici poterat? Imò vero matre suâ, quæ certa & indubitata erat, ac præterea mortalis conditionis, gloriari ille Tirynthius heros non magis solebat, quam Amphitruone vitrico, sed patre Jove. De matre certus erat Hercules, & certi ferè homines sunt omnes, nisi peculiari accedat casus. De matre hac mortali se jactandi causam Hercules habebat nullam, sed de Patre, quem dicebat esse Jovem, non Amphitruonem legitimum ceteroquin Alcmenæ maritum. Et hoc illi objicit amaro dilemmate factò Achelous, ut verba probant manifestè, quæ proximè sequuntur. Sic Metam. Lib. I. v. 754. Epaphus Phaëronti objicit jactantiam non de matre Clymene, quæ certa erat, sed de Patre Phæbo, cum ait, *es tumidus genitoris imagine falsi.* Quid ergo consilii? Vide, quam auxilia scriptorum Librorum, & lectiones Variantes sæpe negligantur, quæ viam struere possunt ad Veritatem eruendam, & frustra alia subsidia à superstitionis & imperitis iudicibus expectentur, qui nihil sæpe minus, quam hæc Sacra intelligunt, aut de iis non melius, quam de Apelleâ Venere futores, judicare possunt, aut denique ipsi in sua inscitia & livore arrogantissimi pro certis beneficiis falsa convicia faciunt, ob petulantiam & temeritatem odio digni. Ipsi MSS. Codices mendum innuunt. Nam unus Palatinus habebat *quo te pro quod te*; alter Lovaniensis *quo tu*. Nihil certus est quam illud *quo*; modo è proximis aliud simul mendum paulo notabilius eximatur. Emendandum est unice & distinguendum ita:

*Tantum ne noceat, quod me nec regia Juno
Odit, & omnis abest jussorum pena laborum.*

Nam

*Nam quo te jactas, Alcmenâ nate, creatum,
Jupiter aut falsus pater est, aut crimine verus.*
Dixi in illa sermonis conversione ab Oeneo ad Herculem hujus compellationem prius diserte factam requiri. Eam habes in verbis *Alcmenâ nate*, quæ & aculeum habent non obscurum de mortali matre. Tu, inquit Achelous, o Hercules, o Alcmenâ nate, scias, quod ille Jupiter, quo te jactas creatum esse, sit aut falsus ac fictitius pater, aut verus per adulterium. Utrumque verò, quicquid eligere malueris, est turpe & ignominiosum. Vidimus tò quo in MSS. duobus extitisse. Id genuinum erat; quo sc. Jove, de quo quæstio est, & proximus etiam versus agit. Deinde *nate* restituumus dexterrime pro *matre*. Cum vero in *Alcmena*, voce precedente syllaba *na* proxima sit, hinc videtur illud *nate* primò mutilatum, ac deinde etiam ab aliis corruptum fuisse. Et sic *creatum* usitatus simul ad patrem refertur; licet minime ignoremus, interdum, quamquam rarissime, etiam *creare* pro *parere* dici de matribus; de quo Viri celeberrimi Burmannus ad Phædr. Lib. I. fab. 6. Dukerus ad Flor. Lib. I. cap. 6, & quos illi laudant, consulendi sunt, quorum testimoniis alia addi possent, si istud ageretur. Sed nihil minus, quam illud hic dixit Poëta. Porro *Alcmenâ nate*, pro o fili Alcmenæ, par *πῶσις* est illi Virgilianæ toties iteratæ de Æneâ, *Nate Deâ*, quâ & ipse Naso utitur Metam. Lib. XII. v. 86. alibique. Ad paginas residuas, quas jamjam mihi fore vacuas nunciatur, implendas, addam quædam alia. Et cum Chironiorum ulcerum meminerim, hujus generis nonnulla in eodem NASONE ex ingenti numero, qui in promptu est, excerpam. Epistola Heroid. X, quæ est Ariadnes ad Theseum, v. 93. ita legitur:

*Si mare, si terras, porrectaque litora vidi;
Multa mihi terræ, multa minantur aquæ.
Cælum restabat. timeo simulacrâ deorum.
Destituor rapidis præda cibusque feris.
Sive colunt habitantque viri, dissidimus illis.
Externos didici læsa timere viros.*

Tertius versus adeo ab interpolatrice manu deformatus est, ut stupendum sit. Hic Cl. Burmanni attentio hactenus laudanda est, quod non modo falsitatem ejus senserit, sed Ovidii sententiam ex parte etiam odoratus fuerit. Sic enim scribit: *Sed nescio quid spurii & non Ovidiani sonet hic versus, qui forte à sciolo quodam ex Centonibus aliunde consutus est, &c. cum enim vidisset terræ & aquæ mentionem factam, sibi persuasit, cælum restare; & post pauca addit: quare puto ejectum & hoc loco motum genuinum versum, qui sequenti pentametro aptius cohereret; continuissè verò hunc sensum puto: Sive deserta est & incolis vacua, destituor præda feris; sive colunt viri, diffidimus illis.* Hæc ultima verissima sunt. Unicè talis sensus requiritur. In eo verò Vir Celeb. errat, quod putet, genuinum versum hinc loco fuisse motum, quasi is adhuc alibi delitescat. Atqui certus sum, genuinum illum sub omnium literarum ductibus hujus sceleratè interpolati versiculi tectum lætere. Vide jam, Lector benevole & erudite, restitutionem nostram, quâ, quantum ulla humani ingenii sagacitas, & omnes omnium literarum ductus patiuntur; etiam singula corruptæ & interpolatæ scripturæ vestigia legimus. Ita Ovidius, nisi fallor, scripsit unice:

Si mare, si terras, porrectaque litora vidi;

Multa mihi terræ, multa minantur aquæ.

Seu nihil hic exstat timidæ succurrere doctum,

Destituor rapidis præda cibusque feris:

Sive colunt habitantque viri, diffidimus illis.

Externos didici læsa timere viros.

En jam sensum, quem Cl. Burmannus, & locus ipse manifeste requirit; cum alter ille, seu *deorum*, seu ex Gronov. Codice unico *ferarum* legeris, sit ineptissimus. Non Ariadne volebat in cælum avolare. Eleganter de hominibus dictum *succurrere doctum*, cum feræ talia nesciant. Sic pari ~~phœæ~~ mox ait *didici timere*. Ovidius ita sæpe Fast. II. 300. *docta tolerare*, Metam. V. 54. *doctus flectere*. Adde è Pont. Lib. II. Epist. 9. V. 58. Virgil. Æn. I. 634. *Non ignava mali miseris succurrere disco*. Hæc pene ante oculos habuisse videtur

videtur Naso. Porro *exstat* iterum proprie dicitur. Art. Am. Lib. II. 637. *cum nominis exstat adulter.* E Pont. Lib. IV. Ep. XV. init. *Si quis adhuc usquam nostri non inmemor exstat.* Et sic centies. Deinde *timide* de puella, ut Am. Lib. I. El. VII. 45. *timide inclamasse puellæ:* & Lib. II. El. VI. 43. *timide pro te pia vota puellæ.* Præterea præfens *exstat*, non præteritum quoddam, ut *restabat*, requirebatur. Et jam perpende omnium apicum convenientiam, dum *eu nihil pro oelum*, (literæ versuum primæ in MSS. vel seorsim ponebantur, vel plane omittebantur deinde appingendæ) *hic exstat pro restabat*, mox *timide* pro *timeo*, deinde *succurrere* pro *simulacra*, postremo *doctum* pro *deorum* restitui. Tot veri indicia simul concurrentia quemvis etiam morosissimum de certitudine convincere debent, cum nequeant esse fortuita. En aliud interpolatorum facinus nefandum. Epist. XII. seu Medææ apud eundem Nasonem V. 39. ita hodie legitur:

Dixerat interea tibi rex, ut dura ferorum

Insolito premeres vomere colla boum.

Martis erant tauri plus, quam per cornua, sævi;

Quorum terribilis spiritus ignis erat.

Ære pedes solidi; prætentaque navibus æra:

Nigra per adflatus hæc quoque facta suos.

In primo versu antiquam lectionem *Dixerat i. t. rex* reposui, pro quo Nic. Hein-
sius ex uno MS. contra tot alios *Dicitur i. t. rex* obtrusit prave, cum ita non
premeres, sed *premas* in proximo versu, metro obstante, legi deberet. Adde
V. 51. verba *Dixerat Æetes* eleganti repetitione huc respiciendo esse dicta. At
mox secundum distichon adeo desperate corruptum, ut Heinsius etiam censeat
ejiciendum esse, libris nullis succurrentibus, cui Cl. Burmannus male parens
illud infelicibus uncinulis includit. At eo sublato narratio interrupta est, &
sequentia non coherent. Præterea Pentameter *Quorum terribilis spiritus ignis*
erat venæ profus Ovidianæ est. Am. Lib. III. El. VI. 14. *Terribili densum cum*
rulit angue caput. Sic Met. Lib. VII. 112. *iisdem tauris terribiles vultus* & V. 115.
ignes anbelatos tribuit. Verè hæc temeritas est, propter pauca gravius corru-
pta etiam sana ejicere. Sola hæc verba *plus quam per cornua sævi* corrupta
sunt, ut barbara & puerilis locutio indicat. Utinam, Ovidi, redires ab in-
feris! Certus sum, te ita scripsisse dicturum esse, ut nunc restituo:

Dixerat interea tibi rex, ut dura ferorum

Insolito premeres vomere colla boum.

Martis erant tauri, Colchis prope noxius ipsis

Quorum terribilis spiritus ignis erat.

Ære pedes solidi, prætenaque naribus æra.

Nigra per adflatus hæc quoque facta suos.

Qui veterum scripturas viderit noveritque, animadvertet ubique apicum similitudinem, & causas interpolandi. Quorum, ait, spiritus ipsis etiam indigenis Colchis erat prope noxius, quanto magis tibi, o Jason? Hinc Met. Lib. VII. 120. ait *Mirantur Colchi*, sc. videntes talia, quæ ipsi horrebant. *Boves Marti sacros* etiam Epist. VI. vocat. Confer vero literas utrinque *plus quaper*, & *Colchis prope*, tum *cornua sevi* & *noxius ipsis*. Nihil addam ulterius, sed ex eadem Medææ Epistolâ alterum locum coronidis loco adjiciam, tibi Ψ . 51. hæc hodie leguntur:

*Dixerat Æetes; moesti consurgitis omnes,
Mensaque purpureos deserit alta toros.*

*Quam tibi tunc longe regnum dotale Creuse,
Et socer, & magni nata Creontis erant?*

Alterius versus ineptias à nemine animadvertas miror. Solus Cl. Burmannus hic aliquid mali sensit. *Mensa illa alta* ei jure displicet, cum Veterum mensæ supra toros parum eminent; imo etiam humiliores essent. Unde Virgilius *Æn. II. initio*, *Inde toro pater Æneas sic orsus ab alto*. Libri MSS. nil variant, nisi quod unus pro *deserit* frustra *desinit* habet. Latere ulcus existimat summus Burmannus. Sed hoc curare non vulgarem $\pi\iota\nu\alpha$ $\kappa\rho\iota\tau\iota\kappa\eta\nu$ requirit. Illud de mensa remota ineptum est. Quid enim? An si Jason cum suis sociis surgebat duris ejusmodi conditionibus territus, idcirco etiam Æetes rex ipse Colchorum cum suis surgere debebat? an idcirco statim mensa tollenda, quasi tumultu orto, qui verberibus in triclinio decidendus esset? Nam de locutione *mensa deserit toros* jam questus est Burmannus. En vero genuinam Ovidii scripturam. Emenda me fidejussore unice:

*Dixerat Æetes; mæsti consurgitis omnes,
Versaque purpureus deserit ora color.*

*Quam tibi tunc longe regnum dotale Creuse,
Et socer, & magni nata Creontis erant?*

Id est, pallidus color simul inficit ora præ pavore. Purpureus ille color, quo tu, Jason, eminebas, deserit ora tua versa, nec non tuorum. *Versa ora* latinissime eo sensu dictum. Ipse Naso iterum Lib. IV. Trist. El. II. 23. *Et cernet vultus aliis pro tempore versos*. Horat. Lib. II. Sat. VIII. 35. *vertere pallor Tum parochi faciem, nil sic metuentis ut acres Potores*. Porro *os purpureum*, color purpureus centies occurrunt pro formoso. Horatius Lih. III. Od. 3. *Purpureo bibit ore nectar*, & Lib. II. Od. 5. *Purpureo varius colore*. Stat. Theb. III. 441. *Purpureo vehit ore diem*. & Lib. VII. 148. de Baccho: *Purpureum tristi turbatus pectore vultum*. Ipse Naso noster locutione *purpureus color* sæpe alibi utitur. Vide Metam. Lib. III. 485. & XIV. 393. Confer similia Epist. Her. XI. 27. Amor. Lib. II. Eleg. V. 34. Art. Am. Lib. I. 120. alibique. Nos enim hic pedem figimus, contenti iis, quæ primo in manus incidebant, correptis residuum spatium implevissè.

T A N T V M.

ELE-

ELEGIA,
LOCO PROGRAMMATIS AD CONVOCANDAM
CONCIONEM PVBLICE AFFIXA.

RECTOR
ET
SENATVS ACADEMICVS

L. B. S.

Mortales homines, quibus immortale Lyceum
Provida committunt Numina, sæpe cadunt.
Musarum sedes ut toto nobilis ævo

Floreat, & nunquam diminuat honor,
Secula nec cessent se longis trudere seclis,
Secula perpetuis continuanda rotis,
Fas & Jura volunt; quorum terrestria nutu
Omnia decretis convenienter eunt.

Mortales eadem fragilesque, perennia servant
Ut Sacra, Pieriis constituere locis;
Utque per instabiles stabilis sine labe feratur
Artibus & studiis gloria parta, jubent.

Numi-

Numinis æternam quis eam reprehendere legem,
 Et velut injustas audeat ore vices?
 Sæpe licet tristes duræque gravissima longo
 Damna ferant tandem vix superanda die.
 Talis in hoc rerum series cognoscitur orbe:
 Talis adorandi provida cura Dei.
 Quis Themidos tantum cultores dixerit omnes,
 Quosque suos mystas hæc venerata Dice?
 Atra dies simili paullatim sustulit ictu,
 Obruit & cunctos sæva procella Viros;
 Propositamque semel mortis calcare coëgit,
 Nobilis elusâ Pæonis arte, viam,
 Qui, ne mortalis studiorum fama periret,
 Conati fuerant mentis & oris ope.
 Hac tamen invitâ sed iidem Morte perennem
 Vivendi meritis obtinere modum;
 Æternumque, prius quo non potuere potiri,
 Acquisiverunt post sua fata diem.
 Laudibus & titulis lætantur in omnia vitam
 Secula diffundi nominibusque suam.
 Provenit hinc etenim, quos tollit in ardua Virtus,
 Omnibus à tristi libera vita nece.
 Eripiunt nigris hos vel sua scripta sepulcris,
 Digna quoque à sera posteritate legi:

Facta

*Facta vel humanae prodesse valentia genti,
 Ut decet, ingenio commemorata stylo.
 Praesertim domitis si Jura nocentibus aequa,
 Et conservatis dicta fuere bonis;
 Justitiaque Nefas quodvis medicante retusum,
 Quâ nihil hic totus sanctius orbis habet
 Jure Sacerdotes hos dixeris esse Patresque,
 Quos colat & juvenum, quos colat ordo senum.
 Hi quia, quo possint letari, fraude repulsâ,
 Hi quia, quod discant, quodque sequantur, habent.
 Talibus en meritis struxerunt aurea quondam
 Heroës tanti semper ad astra viam;
 Quos pia Posteritas veneratur, & aethere lapsos
 Pene velut Genios morte carere putat.
 Nomen honoratum toto volat orbe superstes:
 Utque recens, quovis tempore durat honos,
 Quin & ab exsequiis augetur fama supremis,
 Alterius vitæ præmia justa ferens.
 Quatenus incolumem Virtutem sæpe solemus
 Spernere, sublatam querere prava cohors.
 At reliquos cohibens penitus tegit urna, premitque
 Omnia cum toto nomine vilis humus;
 Quos modo præsentis vitæ peritura voluptas,
 Quos cibus & potus, fulvaque massa juvat.:*

H

Fæmi-

Fœmineas inter quos garrula turba cathedras,
 Et stolido plausus iudice plebe datus.
 Quos nihil eximium, nihil immortale futurum
 Segnities vecors posse parare finit;
 Sic tamen ut meritis aliorum nubila sperent
 Objicere insanâ garrulitate feri.
 Qualiter obscuro fumos glomerabat ab antro
 Cacus, Aventini prædo luesque jugi.
 Ne cum luce brevi (brevis est longissima quævis
 Humanos inter vita peracta greges)
 Ne cum præsentis, quod transvolat ocibus Euro,
 Temporis usurâ concidat omnis honor,
 Nosque, velut nunquam nati, fileamur in ævo,
 Turpiter & toti contumulemur humo,
 Auxiliis aliis, aliâ res indiget arte,
 Quam tuus ut civis, sic peregrinus amet:
 Quam Scythæ longinquus, quam vel Garamantes honorent,
 Si scierint, vastis & Nasamonæ agris;
 Quam quoque posteritas nunquam tacitura, remotis
 Nubibus invidiæ, prædicet ore pio:
 Posteritas meritis sine spe, sine labe metuque
 Distribuens laudum præmia justa Viris.
 Hanc immortalem genitus sibi querere vitam,
 Ultima præstamus cui modo justa, fuit.

VIR EXCELLENTISSIMVS CONSVL
TISSIMVS ET CELEBERRIMVS
DN. CASPARVS
THEODORVS
SVMMERMANNVS,
IURIS VTRIVSQUE DOCTOR, ET
EIVSDEM IN ACADEMIA REGIA HAC
DVISBURGENSI PROFESSOR ORDINA-
RIVS, AC SENIOR;

Ferrea quem nuper rigidarum jura Sororum

Grandævum incisa surripuere colo.

Qui licet ætatis longæ transegerit annos,

Invida quos paucis stamina ferre solent,

Dignus obire tamen nunquam fuit, horrida leti

Si modo non aliud jus Libitina daret.

Sed mortalis erat quoniam sibi conscius ævi,

Serius aut citius quod sua meta manet,

Hinc immortalem meritis sibi quærere vitam,

Juris & officii credidit esse sui;

Quam vel ob eximios lucratus pectore fœtus

Gnavus, & ingenio parturiente fuit:

Vel sibi de tantâ discentum gente merendo,

Et studii longa conciliavit ope.

*Per decies quinos dum lampada prætulit annos,
 Lumine collustrans culmina nostra suo;
 Et toti cupiens prodesse fideliter orbi,
 Postera quem titulis Fama replebit anus.
 Commoda non Illum præsentis lubrica vitæ
 Hinc abduxerunt, non speciosus honor,
 Non vaga segnities, gaudens popularibus auris,
 Tædia non aliquo nata labore domi.
 Huic quia præstari par est sua Iusta, frequentes
 Ad laudes tanti, quæso, venite Viri.*

ORATIONEM FVNEBREM

CRASTINO DIE X. FEBRVAR. ANNI HVJVS
 CIO IOCC LII.

POST FINITAS RITE EXSEQVIAS

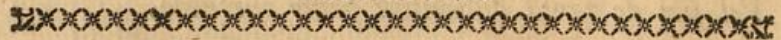
IN ACROATERIO MAJORE

EX AMPLISSIMI SENATVS ACADE-
 MICI DECRETO

H A B E B I T

JOANNES HILDEBRANDVS
 W I T H O F,

HISTORIARVM, ELOQVENTIÆ VTRIVS-
 QVE, ET GRÆCÆ LINGVÆ PROFESSOR
 ORDINARIVS.

DVISBVRGI AD RHENVM,

Typis JO. SEB. STRAVBII, Acad. Typogr.

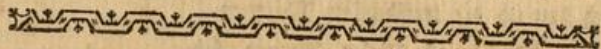
Als der Wolgebohrne
H e r r
Herr Caspar Theodor
Summermann

weitberühmter und hochgelehrter
Beider Rechten Doctor und Antecessor;
in dem neun und siebenzigsten Jahre eines ruhmvollen Alters
und in dem zwei und fünfzigsten öffentlicher Verdienste
durch einen seeligen Tod

Sich in die Ewigkeit,
Die Hochschule aber in eine gerechte Trauer versetzte.

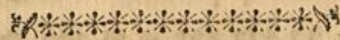
1752. am 5. des Hornungs

D^r. Joh. Phil. Lor. Withof, J. H. FL

S d e.

Da steht sie nun, und steht in goldnem Tage
Die göttliche, sie, die Gerechtigkeit;
Und wiegt bemüht auf der verglichen Wage
Sein ganz Verdienst und Seine Lebenszeit.

Sie sieht erstaunt die Schale plötzlich sinken,
Die Sein Verdienst in vollen Haufen trägt.
Was soll die Uhr? was rückt sie mit der Linken
Den Zeiger fort? es knarrt: die Stunde schlägt.

Komm, folge mir von diesen niedern Scenen!
Gerechter, schau, Dein Nachruhm ist Dir nah.
Du, durch den ich die trefflichsten Mäcenen
Mit frischem Wuchs ins Wesen kommen sah.
Wer hat mich mehr, wer mehr wie Du geschähet?
Der ehrt Dich zwar, der meine Höhen findt,
Ich habe Dich in Würden ausgehät,
Doch fodre mehr. So spricht sie und verschwindt.

Das

Das schwehre Blut stockt in den dörren Gängen.

Die Augen täuscht ein dick geschwärzter Flor.
 Er zaudert nicht die Niegel los zu sprengen,
 Und wirft dem Tod die müden Glieder vor.
 Der Staub erbebt und wirbelt sich zur Wolke,
 Wodurch Sein Ruhm mit grünen Strahlen bricht,
 Der nicht gesehen vom ungeweihten Volke
 Den Edlen glänzt. Der Pöbel sieht ihn nicht.

In welcher Pracht umfaßt sie Dich, Gerechter,
 Die Wissenschaft, der Geister Königin?
 Die folgen Kunst und Tugend, ihre Töchter.
 Die Wehmuth fragt: sagt, Ewige, wohin?
 Umsonst! Umsonst! Wer will den Raum begreifen,
 Wo die Natur mit Spannen Sekeln mißt,
 Wo Welten schnell, wie fette Körner reifen,
 Und ein Gedank ein ganzer Deuton ist?

Er hört entzückt die goldnen Harfen klingen,
 Das Lied, das schon durch die Olympn drang,
 Als Welt bei Welt zuerst nach Zahlen gingen
 Und Phosphorus sich aus dem Klumpen rang.
 Und hört entzückt, wie von der tiefen Sphäre
 Sein dröhnend Lob ihn muthig noch ereilt,
 So wie die Gluth versöhnender Altäre
 Mit stolzem Schwung geschlossene Donner theilt.

Wer war er denn? der Mann von starkem Herzen,
 Der, wie die Saat, in voller Frucht verblüht?
 Er ist es, den, die Balden zu verschmerzen,
 Die Welt zugleich mit Böhmern werden sieht.
 Durch sein Verdienst quoll das Sokratische Schöne
 Der stete Trieb, der Thaten wirkt, hervor.
 Der Vater ist's, der durch zween grössre Söhne
 Dem Land ersetzt, was es mit ihm verlor.

So dauert der in ewgen Schilderrahmen,
 Der Ruhm durch Pflicht und Pflicht durch Ruhm gewann.
 Du Muse selbst, erkläre du den Namen!
 Er lebte so: so starbe Summermann.
 Und wer ist der, der noch den Namen fraget?
 Wird Elio sich um blinde wol bemühn?
 Der Dichter hat den Musen längst entsaget;
 Sie rächen sich, dann sie verwirren ihn.

Der, n
 Er ist
 Die B
 Durch
 Der ste
 Der B
 Dem g

Der D
 Du M
 Er leb
 Und me
 Wird e
 Der D
 Sie rã

dem Herzen,
 ne
 gewann.

